

Bulletin

UNIVERZITNEJ
KNIŽNICE
V BRATISLAVE
2/2012

univerzitná knižnica
v bratislave

univerzitná knižnica
v bratislave

ISSN 1210–2016

BULLETIN
UNIVERZITNEJ KNIŽNICE
V BRATISLAVE

2/2012

V čísle:

Informácie z UKB

Informácie zo seminárov a porád

Rôzne

Informácie zo zahraničia

Personálie

Kalendár akcií

O B S A H

INFORMÁCIE Z UKB

Slovenské bezpečnostné fórum 2012 5
Antónia Jasemová

Ján Amos Komenský a Holandsko 7
Klára Mészárosová

**Z činnosti kabinetu rukopisov, starých a vzácnych
tlačí UKB** 9
Klára Mészárosová

**Spoločnosť priateľov UKB na exkurzii v Oponiciach
a v Nitre** 11
Dagmar Kleinová – Viera Kuchtová

Publikácie vydané Univerzitnou knižnicou v roku 2012 16
Táňa Popová

INFORMÁCIE ZO SEMINÁROV A PORÁD

Zaostrené na e-knihy 17
Jana Matúšková

Európsky projekt EOD-Culture 2012 21
Alojz Androvič, Tomáš Fiala

Povinný výtlačok a jeho cesty kľukaté 22
Dušan Lechner

37. konferencia riaditeľov národných centier ISSN 28
Beáta Katrincová

16. storočie v zrkadle knižnej kultúry 30
Zita Perleczká

**Vedecká konferencia k dejinám knižnej kultúry
na Slovensku** 32
Katarína Pekařová

RÔZNE

Trnavská univerzita vo svetle dejín 34
Zita Perleczká

Preklady dokumentov IFLA do slovenčiny 35
Dagmar Kleinová

Architektúra knižníc 43
Dagmar Kleinová

INFORMÁCIE ZO ZAHRANIČIA

**210. výročie založenia Maďarskej národnej
knižnice – OSzK v Budapešti45**
Zlatica Pytlová

Rakúske knižnice v zahraničí v kocke 46
Soňa Minárová

Huslista 48
Dana Drličková

PERSONÁLIE

Naši jubilanti 50

Ocenenie Osobnosť slovenského knihovníctva 2012 51

Emília Lučeničová 53
Kamila Fircáková

KALENDÁR AKCIÍ

**Podujatia uskutočnené v Univerzitnej knižnici
v Bratislave v 2. polroku 2012 58**
Marcel Šustek

SLOVENSKÉ BEZPEČNOSTNÉ FÓRUM 2012

Šiesty ročník konferencie Slovenské bezpečnostné fórum sa uskutočnil 8. októbra 2012 na barokovom nádvorí UKB za účasti 144 zástupcov slovenskej bezpečnostnej komunity z radov štátnej správy, akademickej obce, súkromnej sféry a mimovládneho sektora. Podujatie tradične organizuje Univerzitná knižnica v Bratislave/Depozitná knižnica NATO v spolupráci s Euroatlantickým centrom a Ministerstvom zahraničných vecí SR.

Hlavné témy diskusie podujatia – prehodnocovanie výdavkov verejných financií v dôsledku nepriaznivej hospodárskej situácie, potreba prehĺbenia medzinárodnej spolupráce pri budovaní potrebných spôsobilostí a zabezpečenie stability v Afganistane po roku 2014 – sa odvíjali od rozhodnutí prijatých na summite NATO v Chicagu v máji 2012.

Aktuálne kľúčové otázky zahraničnej a bezpečnostnej politiky SR vo svojich otváracích príhovoroch načrtli štátni tajomníci rezortov zahraničných vecí a obrany Peter Burian a Miloš Koterec. V diskusii o negatívnych dopadoch ekonomickej krízy na vyčleňovanie prostriedkov na bezpečnosť SR a jej obranné plánovanie mimovládni experti vyjadrili obavu z doterajšieho nesystematického prístupu vlád k vytvoreniu dlhodobého, stabilného finančného rámca pre rezort obrany a pre OS SR. Pre ich plánovanie a udržateľnosť je totiž jasný záväzok terajšej aj budúcich vlád k predvídateľnému a stabilnému finančnému rámcu kľúčový, ako poznamenal generál

Ľubomír Bulík, bývalý náčelník Generálneho štábu OS SR. Modernizáciu zastaralej vojenskej techniky by mohlo riešiť zapojenie SR do projektov tzv. inteligentnej obrany NATO. Podľa riaditeľa Centra pre európske a severoatlantické vzťahy Róberta Ondrejcsáka je však potrebné uvedomiť si, že zdieľanie vojenských spôsobilostí s inými krajinami Aliancie si vyžaduje vysoký vklad v počiatkových fázach projektu a nie je všeliakom na aktuálne výzvy, pred ktorými stojí rezort obrany. Poslanec Martin Fedor odporúčal definovať prioritné úlohy Ozbrojených síl SR a na tomto základe vytvoriť ich zodpovedajúcu štruktúru. Účastníci fóra sa v závere diskusie zhodli, že napriek nepriaznivej ekonomickej situácii v SR je zabezpečenie bezpečnosti základnou funkciou štátu. Ako konštatoval generál Bulík, občania aj napriek tomu, že sú skúšaní zložitou ekonomickou situáciou, by sa ťažko stotožňovali so situáciou, keby túto základnú funkciu zabezpečovali ozbrojené sily iného štátu.

Misia ISAF v Afganistane po roku 2014 zmení svoj status a medzinárodné spoločenstvo sa pripravuje na odovzdanie zodpovednosti za mier a bezpečnosť v krajine Afganským národným bezpečnostným silám (ANSF). Prípadné zlyhanie tohto procesu by mohlo znamenať stratu dlhoročnej investície medzinárodného spoločenstva v krajine. Slovenská republika deklarovala ochotu prispievať k procesu odovzdávania zodpovednosti a podieľať sa na obnove krajiny aj po roku 2014 poskytnutím vojenských spôsobilostí, vysielaním civilných expertov, ako aj prostredníctvom bilaterálnej rozvojovej pomoci, zdôraznil osobitný predstaviteľ ministra zahraničných vecí pre Afganistan a Pakistan Peter Michalko. Problémom v procese tranzície môže byť stále nevybudovaná dostatočná dôvera medzi spojeneckými silami a ANSF, ako aj pretrvávajúce medzery vo vzájomnej komunikácii medzi rozdielnymi kultúrami, konštatoval vojenský poradca štátneho tajomníka Ministerstva obrany SR Jozef Kotas. Prezident Svetovej organizácie afganských profesionálov, na Slovensku dlhodobo žijúci Jaan Zaher, vyzval svetové spoločenstvo k spolupráci s afganskými profesionálmi, ktorí získali kvalitné vzdelanie v zahraničí. Iba vzdelané kádre sú podľa Zahera schopné zodpovedne sa postaviť k vláde v krajine; Afganistan chce prebrať hodnoty demokracie a právneho štátu, stane sa tak však postupne a s účasťou všetkých skupín obyvateľstva na formovaní spoločnosti.

Inovatívny formát podvečerného diskusného fóra mladých bol venovaný úvahám o sociálnych sieťach ako spoločenských mobilizátoroch budúcnosti; k diskusii svojimi názormi prispela analytička Inštitútu pre verejné otázky Oľga Gyárfášová a Martin Burgr, autor projektu pôvodnej slovenskej sociálnej siete www.debatuj.sk. Diskusného fóra sa zúčastnili študenti Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, Ekonomickej univerzity v Bratislave a Stredoeurópskej univerzity v Skalici.

Súčasťou šiesteho ročníka konferencie bola výstava fotografií pod názvom „Desať rokov pôsobenia slovenských policajtov v misiách medziná-

rodného krízového manažmentu“, ktorá sa realizovala v spolupráci s Ministerstvom vnútra SR.

Výstava nových kníh z fondu Depozitnej knižnice NATO, špecializovaného pracoviska UKB so zameraním na medzinárodné vzťahy, obranu, bezpečnosť a Organizáciu severoatlantickej zmluvy, ponúkla účastníkom konferencie výber zaujímavých titulov z produkcie popredných svetových vydavateľov, reflektujúcich aktuálny vývoj v oblasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky.

PhDr. Antónia Jasemová

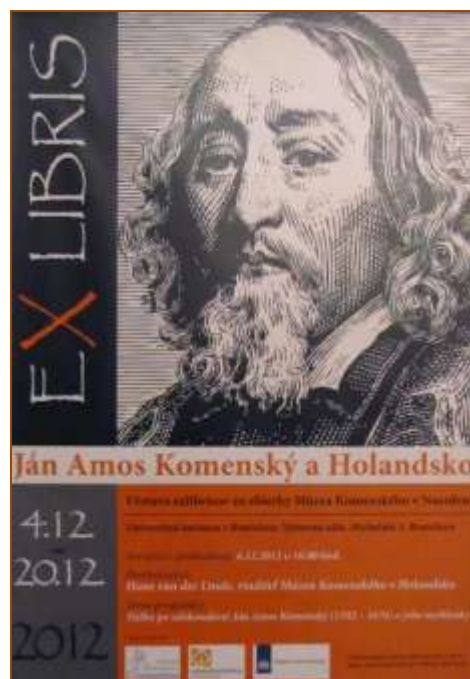
JÁN AMOS KOMENSKÝ A HOLANDSKO

Vo výstavnej miestnosti Univerzitnej knižnice na Michalskej ulici bola 4. 12. 2012 sprístupnená výstava Ján Amos Komenský a Holandsko.

Výstava predstavila časť súboru exlibrisov s témou Komenského z fondov Múzea Komenského v holandskom Naardene.

Exlibrisy pochádzajú zo zbierky holandského knihára a zberateľa Joopa Peijnenburga, ktorý nielen zbieral exlibrisy, ale si ich na danú tému aj objednával u známych umelcov.

Ďalšia časť zbierky exlibrisov vznikla roku 1992 pri príležitosti osláv štvorstého výročia narodenia Jána Amosa Komenského (1592 – 1670). Vo vybranom súbore sú diela umelcov štrnástich európskych krajín. Na exlibrisoch sa objavujú motívy, vytvorené na základe niektorých základných prác Komenského alebo na základe jeho náboženskej a pedagogickej činnosti.

Plagát výstavy
Ján Amos Komenský
a Holandsko

Výstavu z Naardenu sme doplnili exponátmi Komenského kníh z fondov Univerzitnej knižnice. Vybrali sme knihy, ktoré boli vytlačené ešte za života Komenského, teda do roku 1670. Výskum, ktorý sme uskutočnili pri vyhľadávaní vhodných exponátov, priniesol veľmi zaujímavé výsledky. Upozornil

nás na skutočnosť, že Univerzitná knižnica disponuje bohatým fondom komeňián, medzi nimi sú raritné, dokonca unikátne exempláre.

Vybrali sme vyše 20 kníh, tento počet sme pri príprave výstavy zredukovali, lebo priestor vo vitrínach bol obmedzený, niektoré tituly sa opakovali a ďalšie pre zlý fyzický stav neboli vhodné na vystavovanie. Najstaršia skupina komeňián obsahovala nápadné množstvo titulov bez udania miesta tlače, medzi ostatnými boli tlače z Prahy, Levoče, Frankfurtu, asi tretina bola vytlačená v Londýne a ďalšie v Holandsku; práve týmito exemplármi sme nadviazali na názov výstavy. Holandské vydania pochá-

Otvorenie výstavy, druhý zľava PhDr. Tibor Trgiňa, veľvyslankyňa Holandska Daphne Bergsma a riaditeľ múzea v Naardene, Hans van der Linde (Foto: P. Janoviček)

dzali z Amsterdamu, Rotterdamu a kniha Lux e Tenebris, kde síce tiež nebolo vyznačené miesto tlače, ale ako sa to zistilo, bola vytlačená v holandskom Leidene. Práve v príväzku tejto knihy sme zistili veľmi zaujímavé ilustrácie, ktoré sme ukázali verejnosti špeciálnou formou 3D inštalácie.

Výstavu otváral generálny riaditeľ UKB PhDr. Tibor Trgiňa, ktorý pripomenul, že istý čas aj Univerzitná knižnica bola súčasťou Univerzity Komenského a prvý exlibris knižnice niesol podobizeň práve Jána Amosa Komenského. Veľvyslankyňa Holandska pani Daphne Bergsma v príhovore pripomenula, že je veľmi dôležité zdôrazniť spoločné väzby, ktoré naše krajiny majú. Komenský bol mimoriadny človek, ktorý na celé stáročia ovplyvnil učiteľov a metódy vyučovania v celej Európe.

Pani veľvyslankyňa bola spokojná s úspechom výstavy, tešila ju účasť učiteľov a študentov, osobitne študentov holandsčiny, na jej otvorení.

Výstavu priniesol riaditeľ múzea v Naardene, Hans van der Linde, ktorý po jej otvorení predniesol prednášku na tému Túžba po zdokonalení: Ján Amos Komenský (1592 – 1670) a jeho myšlienky. Prednáška zmapovala životnú cestu a tvorbu Komenského, bola doplnená veľmi zaujímavým obrazovým materiálom. Prednášajúci v rámci diskusie priblížil činnosť múzea a mauzólea Komenského, ktoré sa nachádzajú v bývalom kláštore v pevnosti Naardenu. Múzeum, ktoré jeho riaditeľ označil za malé, má stálu expozíciu „Vivat Comenius“ a vydáva periodikum Comenius Bulletin.

Po prednáške prítomní pokračovali vo voľnej diskusii s hosťami.

Holandský večer v Univerzitetnej knižnici priniesol množstvo informácií, nové pohľady na dimenzie tematickej výstavy a prednáška po výstave vhodne dokreslila tému večera – inšpirujúcu osobnosť Jána Amosa Komenského.

PhDr. Klára Mészárosová

Z ČINNOSTI KABINETU RUKOPISOV, STARÝCH A VZÁCNÝCH TLAČÍ UKB

Kabinet rukopisov, starých a vzácných tlačí Univerzitetnej knižnice v Bratislave sa v rámci svojej činnosti venuje aj aktivitám, ktoré presahujú rámec bežnej, každodennej práce – majú medzinárodný rozmer. V tomto príspevku informujeme o niektorých takýchto udalostiach, na ktorých participovali aj pracovníci kabinetu UKB.

Na pozvanie predsedu parlamentu SR Pavla Paška navštívil 7. 11. 2012 Slovensko predseda Veľkého národného zhromaždenia Tureckej republiky Cemil Çiçek so sprievodom. Napriek mimoriadne náročnému pracovnému programu nevynechali ani návštevu Univerzitetnej knižnice.

Pracovníci kabinetu pripravili výstavu z dokumentov Bašagičovej knižnice v priestore na prízemí Klarisea, ktorý sa prispôbil tejto príležitosti. Výstavu tvorili rukopisy a tlače, prioritne tureckej proveniencie, doplnené didaktickými panelmi. Delegáciu na pôde knižnice privítal generálny riaditeľ PhDr. Tibor Trgiňa. Stručný odborný výklad o vystavených exponátoch predniesla PhDr. Klára Mészárosová. Pre časovú tieseň celá návšteva trvala veľmi krátko, ale veľmi pozitívne sme vnímali úprimný záujem členov delegácie o výstavu a ich radosť, keď tu objavili aj nádherne ilustrovaný rukopis Marifetnáme od Ibrahima Hakkiho z Eruzmu, ktorý napísal ich rodák.

Turecká parlamentná delegácia v Univerzitetnej knižnici,
vedúci delegácie Cemil Çiçek tretí zľava

Pri príležitosti návštevy prezidenta Slovenskej republiky v Bosne a Hercegovine 28. 11. 2012 sa otvárala v Banja Luke výstava o Bašagićovej knižnici. Na výstave sa použili materiály, panely a podklady kabinetu. Okrem odbornej spolupráce sme poskytli aj katalógy výstavy.

Pracovníci Univerzitetnej knižnice neboli prítomní na otvorení výstavy, preto informácie o jej priebehu získali hlavne z bosenskej tlače, ktorá o tejto medzinárodnej kultúrnej udalosti podrobne informovala vo viacerých tituloch v dennej tlači.

Výstavu otváral prezident SR Ivan Gašparovič spolu s prezidentom prezídia B&H Nebojšom Radmanovićom, ktorý, mimochodom, Univerzitnú knižnicu navštívil v máji 2007 a ako upozornili aj bosenské noviny, videl aj originály týchto rukopisov. Na otvorení výstavy sa zúčastnil primátor mesta Banja Luka Slobodan Gavranović, minister pre osvetu a kultúru Republiky Srbska B&H Anton Kasipović a mufti Banja Luky Edhem Čamdžić.

Z prejavu prezidenta Ivana Gašparoviča noviny hlavne citovali myšlienky o tom, že Bašagić, keď sa rozhodol predať svoju jedinečnú knižnicu, chcel ju dostať do bezpečia a jeho knihy vlastne našli svoj druhý domov v Bratislave – v meste tolerancie a dodnes šíria humánne poslanstvo svojho pôvodného majiteľa. Sú mostom medzi mnohými národmi sveta a sú pod patronátom UNESCO.

Odborný príhovor na otvorení výstavy „Srce u rukama“ mala riaditeľka Národnej a univerzitnej knižnice Republiky Srbskej B&H Ljiljana Petrović-Zečić a hovorila o tom, že ich knižnica, dosiaľ symbolicky, vlastne vstúpila do kultúrneho dialógu s Univerzitnou knižnicou v Bratislave.

Je pozoruhodné, že výstava pracovníkov UKB žije svoj vlastný, samostatný život aj za hranicami Slovenska. Prihovára sa ľuďom, ktorí reagujú nadviazaním „virtuálneho“ rozhovoru s autormi výstavy a precitujú rozmanité kultúrne, ale aj politické dimenzie odkazu Bašagićovej knižnice.

PhDr. Klára Mészárosová

SPOLOČNOSŤ PRIATEĽOV UKB NA EXKURZII V Oponiciach a v Nitre

8. októbra 2012 pripravila Spoločnosť priateľov Univerzitnej knižnice v Bratislave pre svojich členov – zamestnancov Univerzitnej knižnice v Bratislave exkurziu do Apponyiovskej knižnice v Oponiciach a do Slovenskej poľnohospodárskej knižnice v Nitre. Okrem odborného programu sme si prezreli kryptu rodiny Apponyiovcov v miestnom kostole sv. Petra a Pavla, absolvovali spoločný obed v blízkych Malých Lefantovciach a celodennú exkurziu sme zakončili prehliadkou Nitrianskeho hradu vrátane katedrály svätého Emeráma.

Naše prvé kroky viedli do Apponyiovskej knižnice v Oponiciach. Ujal sa nás príjemný, mladý a sčítaný kurátor, manažér pre vzťahy s verejnosťou, Peter Králik. Pozorne sme počúvali jeho podrobný výklad.

V rokoch 1844 – 1846 bol kaštieľ v Oponiciach rozšírený o severné krídlo, kam Anton Apponyi presťahoval rodinnú knižnicu. Jej základy položil vo Viedni roku 1774 uhorský štátnik, priateľ vied a umení, zberateľ Anton Juraj Apponyi. Koncom 18. storočia mala Bibliotheca Apponiana viac ako 30-tisíc zväzkov a radila sa k najkrajším a najbohatším šľachtickým knižniciam v Uhorsku. Prvým knihovníkom bol jezuita Augustín Michelazzi. So zánietením zostavil katalógy, ktoré sa zachovali až dodnes.

Keď v roku 1817 zomrel gróf Anton Juraj Apponyi, iba jeden z jeho troch synov, diplomat Anton Apponyi, mal záujem knižnicu zachovať. Vyplatil bratov a na návrh knihovníka Karola Grubera dal knižnicu roku 1825 previesť do Bratislavy. Postavil pre ňu krásny empírový palác na Kozej ulici. Na budove bol umiestnený erb zakladateľa knižnice a nápis *Literis in patria augendis*, čo v preklade znamená Na zveľadenie učenosti vo vlasti. Knižnica bola sprístupnená verejnosti a slávnostne otvorená 13. júna 1827. Karol Gruber pracoval v knižnici do roku 1833. Počas svojho pôsobenia vytvoril

nový abecedný katalóg. Bola to prvá verejná knižnica v Bratislave. Knižničný poriadok, napísaný v latinčine, nemčine a maďarčine, bol vyvesený pri vstupe do knižnice.

Po smrti Karola Grubera žiadal gróf Anton Apponyi, ktorý žil vtedy v cudzine, od mestskej rady na chod knižnice ročne 400 zlatých. Keď ich v roku 1846 nedostal, pristavil pri rodinnom sídle, oponickom kaštieli, nové krídlo, do ktorého presťahoval knižnicu. V tom čase mal knižničný fond okolo 25-tisíc zväzkov.

V 90-tych rokoch 19. storočia londýnska firma Sothbery, Witkinson a Hodge predala na dražbe najzaujímavejšie rukopisy, inkunábuly a staré tlače, aby sa získali prostriedky na školu a útulok pre starých a chorých v Oponiciach. Niektoré rukopisy, týkajúce sa dejín Uhorska, daroval Ľudovít Apponyi Maďarskému národnému múzeu.

Posledný majiteľ oponického panstva, Henrik Apponyi, bol predovšetkým dobrodruhom, cestovateľom a poľovníkom. V roku 1927 sa pokúsil o predaj knižnice československému štátu, rokovania však uviazli na mŕtvom bode. Gróf Apponyi umrel bez potomkov a zadĺžený. Po jeho smrti oponický kaštieľ kúpil veľkostatkár Vít Slezák a knižnica ako náhrada za dlhy prešla do rúk grófa Ľudovíta Károlyiho. Nepodarilo sa mu predať knižnicu ako celok a preto najzaujímavejšie tlače dal koncom tridsiatych rokov v Prahe na dražbu.

Pán Králik v svojom pestrom výklade o knižnici a zaujímavých ľuďoch, ktorí žili v oponickom kaštieli alebo sem zavítali ako hostia, prešiel postupne až k neradostným rokom po februári 1948. Rodinu Slezákovcov zo zámku vyhnali s najnutnejšou osobnou batožinou, z knižnice sa stal sklad a sýpka obilia, knihy a ich kožené väzby obhrýzali hlodavci a medzi regálmi lietali holuby a vrabci. V polovici 50-tych rokov vyhotovila Matica slovenská katalóg, ktorý umožnil ľahkú orientáciu vo fonde. Knižnica bola neskôr presunutá do depozitov Slovenskej národnej knižnice, odkiaľ sa po rekonštrukcii kaštieľa a najmä priestorov knižnice vrátila na svoje staré miesto.

Záujemcovia o dejiny Apponyiovskej knižnice v Oponiciach sa môžu obrátiť na dve zásadné práce. Je to štúdia Dr. Marie Ludmily Černej, dlhoročnej knihovníčky Univerzitetnej knižnice v Bratislave¹⁾ a Petra Sabova²⁾ zo Slovenskej národnej knižnice v Martine. Marie L. Černá sa v svojej štúdii z roku 1938 znepokojuje nad osudom oponickej knižnice, najmä nad možnosťou jej predaja do cudziny. Na druhej strane si je vedomá toho, že opatrovanie knižnice na vidieku mimo dopravných tepien je pre štát nezaujímavé. Štúdia Petra Sabova si všíma aj novšie dejiny tejto knižnice, najmä jej knižničné spracovanie. Autor rozoberá tematický obsah knižnice a jazykové zastúpenie. Stručne popisuje abecedno-menné katalógy v 13-ich zväzkoch, tri zväzky systematicko-kritických katalógov, dva zväzky katalógu vzácných kníh a katalóg podľa krajín, kde boli knihy vytlačené.

Knižnica sa po vyše 50-tich rokoch vrátila späť do Oponíc. Je otvorená nielen bádateľom, ale aj bežným čitateľom. Katalóg knižnice je prístupný na internete na adrese <http://www.chateauappony.sk>. Apponyiovská knižnica v Oponiciach je majetkom Slovenskej národnej knižnice. Kaštieľ, jeho priestory, interiér knižnice, úplne zničený v 50-tych rokoch a neskôr, obnovila veľmi citlivo spoločnosť I & P Slovakia, ktorá roku 2007 kúpila schátralý kaštieľ od Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre a zrekonštruovala ho na luxusný hotel. Splnilo sa pranie Marie L. Černej, ktorá v závere svojho článku píše „Kéž bychom tu nemuseli spoléhať len na pomoc štátu a získali porozumení jednotlivcov alebo peněžních ústavů!“

Apponyiho knižnica Oponice

/Foto: Viera Kuchtová/

Naša cesta po zrekonštruovaných knižniciach pokračovala v Nitre. V Nitre sú v súčasnosti dve knižnice, ktoré sídlia v bývalých fabrikách. Kým Univerzitná knižnica Univerzity Konštantína Filozofa sa presťahovala do bývalej tabakovej továrne pod Zoborom, Slovenská poľnohospodárska knižnica našla svoje sídlo vo výrobných halách textilnej fabriky.

Dlho sme váhali, návšteve ktorej knižnice dáme prednosť. Nakoniec sme sa rozhodli pre Slovenskú poľnohospodársku knižnicu, ktorá bola v určitej dobe s Univerzitnou knižnicou v Bratislave viac ako tesne spojená.

Slovenská poľnohospodárska knižnica vznikla v roku 1946 v Košiciach ako súčasť Vysokej školy poľnohospodárstva a lesníckeho inžinierstva.

Pôvodná knižnica sa v roku 1952 rozdelila na tri inštitúcie, Štátnu študijnú knižnicu vo Zvolene, Štátnu technickú knižnicu v Košiciach a Štátnu študijnú knižnicu v Nitre, ktorú v roku 1954 premenovali na Štátnu vedeckú knižnicu. Práve táto knižnica bola až do roku 1960 po hospodárskej stránke pričlenená k Univerzitetnej knižnici v Bratislave a plnila úlohu ústrednej knižnice siete poľnohospodárskych knižníc na Slovensku. V šesťdesiatych rokoch sa organizačne pričlenila k vtedajšej Vysokej škole poľnohospodárskej ako jej ústredná knižnica. V roku 1991 sa premenovala na Slovenskú poľnohospodársku knižnicu. V súčasnosti plní dve funkcie – je ústrednou knižnicou Slovenskej poľnohospodárskej univerzity a špecializovanou štátnou vedeckou knižnicou pre oblasť poľnohospodárstva s celoslovenskou pôsobnosťou. Zároveň je koordinačným centrom bibliografickej činnosti s poľnohospodárskou a veterinárskou literatúrou v Slovenskej republike.

Knižnica až do roku 1996 pôsobila v priestoroch terajšieho Krajského súdu, ktorý bol vo vlastníctve mesta. Knižnicu vystaňovali do zdevastovaných priestorov, rekonštrukcia budovy pre účely knižnice trvala takmer desať rokov. V marci 2009 sa však odbornej i laickej verejnosti, poslucháčom a zamestnancom Slovenskej poľnohospodárskej univerzity otvorili atraktívne priestory.

Knižnica poskytuje svoje služby v areáli univerzity, kde je študovňa periodík a študovňa učebnicovej literatúry a v hlavnej budove na Štúrovej ulici. Práve túto budovu sme navštívili. Po pracoviskách knižnice nás sprevádzala riaditeľka knižnice Mgr. Beáta Bellérová, PhD. a vedúca oddelenia knižničných služieb Ing. Mária Bumbalová.

Knižnica poskytuje rad kvalitných služieb. Vzhľadom na to, že sa budova nachádza mimo areálu Univerzity a že knižnica má svojich používateľov na celom Slovensku, jej používateľom je zabezpečený už niekoľko rokov vzdialený prístup do elektronických katalógov a do voľných a licencovaných databáz. V priestoroch knižnice je WIFI, myslí sa aj na čitateľov, ktorí sú zdravotne znevýhodnení alebo majú špecifické potreby. Pracovisko pre slabozrakých a nevidiacich je unikátne. Architektonické riešenie knižnice vychádza z pôvodného určenia budovy. Priestor sa znížil galériami, podobne sklady sú dvojpodlažné.

Knižnica analyticky spracúva slovenskú poľnohospodársku literatúru a buduje bázu dát Agrobibliografia, spracúva vstupy do medzinárodnej databázy AGIS FAO, vedie evidenciu publikačnej činnosti pedagogických zamestnancov SPU v Nitre, sprístupňuje všetky záverečné práce obhájené na pôde Univerzity a koordinuje bibliografickú činnosť v gescii poľnohospodárstvo a veterinárstvo.

Okrem štandardných služieb môžu používatelia knižnice využívať rešeršnú službu, medziknižničnú výpožičnú službu, službu Spýtajte sa knižnice, samoobslužné kopírovanie a skenovanie dokumentov. Knižnica je otvorená od 8,30 do 18,00 hod., v sobotu je k dispozícii študovňa periodík a študovňa

učebnicovej literatúry do 12,00 hod. Slovenská poľnohospodárska knižnica dosahuje vďaka podujatiam knižnice výborné výsledky v oblasti zlepšovania kompetencií poslucháčov Univerzity pri vyhľadávaní informácií, hodnotenia ich spoľahlivosti, citovania dokumentov a autorského práva.

V Nitre sú ešte dve ďalšie knižnice, ktoré sa oplatí navštíviť. Je to Krajská knižnica Karola Kmečka a nová budova Univerzitnej knižnice Univerzity Konštantína Filozofa, ktorá získala v roku 2011 najvyššie ocenenie v oblasti architektúry ako Stavba roka. Možno tu bude smerovať budúročná exkurzia Spoločnosti priateľov Univerzitnej knižnice v Bratislave.

Účastníci zájazdu

¹⁾ Černá, Marie L. Apponyiovská knihovna v Oponicích. In *Marginalie. Věstník Spolku českých bibliofilů v Praze*. 1938, roč. 12, č. 7, s. 97 – 105. (V UKB je separát na signatúre S.D.32446) (Marie Ludmila Černá-Šlapáková sa významne zaslúžila o rast Univerzitnej knižnice v Bratislave. Takmer 17 rokov sa venovala budovaniu fondov a akvizícii a katalogizácii nespracovaných čiastkových fondov knižnice, napr. jezuitskej knižnici, Wagnerovej knižnici. Vyšlo niekoľko biografii tejto

významnej osobnosti československého knihovníctva, osobnosti, ktorá vyšla z Univerzitnej knižnice v Bratislave a pričiniła sa o to, že Univerzitná knižnica v Bratislave sa stala modernou vedeckou knižnicou. Uvádzame napr. Rankov, Pavol. Marie Ludmila Černá-Šlapáková. *Ikaros* [online]. 2005, roč. 9, č. 10 [cit. 29. 11. 2012]. Dostupný na World Wide Web:

<<http://www.ikaros.cz/node/2027>>. URN-NBN:cz-ik2027. ISSN 1212-5075.)

2) Sabov, Peter. Apponyiovská knižnica z Oponíc a jej 220-te výročie založenia. In *Knižnice a informácie*, 1995, roč. 27, č. 3, s. 124 – 126.

PhDr. Dagmar Kleinová – Viera Kuchtová

PUBLIKÁCIE VYDANÉ UNIVERZITNOU KNIŽNICOU V ROKU 2012

1. Bulletin Univerzitnej knižnice v Bratislave. Zodp. redaktor Tatiana Popová. Bratislava : UKB, 2012. (2 čísla).
Periodikum obsahujúce informácie zo seminárov a porád, o činnosti UKB, zaujímavosti zo zahraničia, personálie, ocenenia, kalendár akcií a pod.
2. KALENDÁR výročí 2013. HUDBA. Zost. Dana Drličková. Bratislava : UKB, 2012. 99 s.
Informácia pre širší okruh kultúrnych pracovníkov, redaktorov, dramaturgov o životných jubileách muzikológov, skladateľov, spevákov, inštrumentalistov, pedagógov, hudobných knihovníkov, ale aj významných dramatikov, teoretikov, estetikov a filozofov.
3. Knižnica Rudolfa I. Pálfiho (1719 – 1768). Mgr. Michaela Sibylová. Univerzitná knižnica v Bratislave. 150 s.
Šľachtické knižnice na Slovensku. Dejiny rodu Pálfi. Založenie knižnice – Rudolf Pálfi (1719 – 1768). Osudy pálfiovskej knižnice po roku 1945.
4. Nové tituly CD a DVD – slovenská a svetová produkcia. Hudobný kabinet. Bratislava: UKB, 2012. 16 s.
Prírastky titulov na CD a DVD v hudobnom kabinete za rok 2012.
5. Správa o činnosti a hospodárení za 1. polrok 2012. Sprac. Tatiana Popová a pracovníci UKB. Bratislava : UKB, 2012. 112 s.
Vyhodnotenie plnenia hlavných úloh a činností UKB za 1. polrok 2012.

6. *Studia Bibliographica Posoniensia*. Zost. Miriam Poriezová. Bratislava: UKB, 2012. 254 s.
Univerzitná knižnica v Bratislave pripravila v poradí siedme číslo zborníka *Studia Bibliographica Posoniensia*. Zborník obsahuje štúdie zamerané na problematiku čítania a čitateľa. V rámci rubriky *Správa* je uvedená informácia o projekte *Sprístupnenia fondu pozostalosti vydavateľstva Gebauer – Schwetschke v Halle/Saale*. Časť *Recenzie* obsahuje 2 recenzie titulov z oblasti výskumu dejín knižnej kultúry.
7. Súpis článkov o masmédiách za roky 2011. Zost. Terézia Kamenická. Bratislava: UKB, 2012. 15 s.
Súpis obsahuje články o masmédiách uverejnené vo vybraných periodikách v roku 2011. Články sú zoradené do piatich tematických skupín, v rámci ktorých sú zoradené chronologicky.
8. Výročná správa za rok 2011. Sprac. Tatiana Popová a pracovníci UKB. Bratislava : UKB, 2012. 187 s.
Správa o činnosti knižnice za uplynulé obdobie, poslanie a strednodobý výhľad organizácie, činnosti organizácie, rozpočet, personálne otázky, ciele a prehľad ich plnenia, hodnotenie a analýza vývoja organizácie, hlavné skupiny používateľov.

Mgr. Táňa Popová

ZAOSTRENÉ NA E-KNIHY

Bratislava, jún, september 2012 – odborné semináre

Univerzitná knižnica v Bratislave usporiadala v uplynulom roku tri odborné semináre venované problematike elektronických kníh.

Koncom júna sme sa spolu s Mgr. Ladislavom Svršekom zo spoločnosti *Albertina icome Bratislava, s.r.o.* zamysleli nad otázkou, prečo práve e-knihy? Pod týmto názvom sa uskutočnil seminár venovaný aktuálnym technológiám v oblasti získavania a sprístupňovania elektronických kníh. V úvode svojej prezentácie prednášateľ predstavil chápanie e-knihy z pohľadu rôznych skupín používateľov a poukázal na problémy, ktoré sú pre jednotlivé skupiny prioritné (kompatibilita s rôznymi typmi čítačiek, možnosti práce s textom, spracovanie a sprístupňovanie e-kníh). V ďalšej časti sa zaoberal ponukou elektronických kníh na trhu, pričom porovnal výhody vydavateľských kolekcii jednotlivých vydavateľstiev (okamžite dostupné aktuálne vydania) vs. ponuky vydavateľských agregátorov (to isté vo veľkých kolekciiach, možné embargo sprístupnenia, staršie knihy, 2 až 3 roky).

Z hľadiska získavania a sprístupňovania elektronických kníh existuje niekoľko spôsobov, ktoré je možné vzájomne kombinovať. Predplatné umožňuje časovo obmedzený prístup k neustále aktualizovanému obsahu za výhodnú cenu. Niektoré spoločnosti (napr. World eBook Library Association; Ebrary) poskytujú tzv. vernostné bonusy – po určitom čase trvania predplatného umožňujú trvalý prístup k mikrokolekciám na základe vlastného výberu. Nevýhodou trvalého nákupu je predovšetkým starnutie obsahu, väčšinou je tiež potrebné platiť servisné poplatky. Novým a zaujímavým spôsobom nadobúdania e-kníh je nákup na základe využívania – tzv. Patron Driven Acquisition (PDA). Ponúka ho napr. Ebrary, vybrať je možné z viac ako 270 000 titulov. Knižnica zaplatí na začiatku roka určitý kredit, z ktorého sa postupne (po prekročení určených hraníc využívania) sťahujú sumy za knihy, o ktoré je medzi čitateľmi najväčší záujem. Týmto spôsobom sa natrvalo zakúpia iba skutočne využívané tituly. Poslednou možnosťou sú krátkodobé výpožičky – používateľ má k dispozícii rozsiahlu kolekciu e-kníh, ktoré si môže "požičať" na obmedzenú dobu (napr. jeden týždeň – závisí od nastavenia knižnice) a platí sa len za jednotlivé tzv. "virtuálne výpožičky".

V ďalšej časti prezentácie boli predstavené rôzne spôsoby ochrany obsahu e-kníh, napr. pomocou tzv. kódu Adobe Digital Edition, ktorý kontroluje "životnosť" vypožičanej e-knihy a po jej uplynutí zabezpečí "zmiznutie" obsahu, čiže vrátenie e-knihy. Taktiež sleduje počet vypožičaných a vrátených kópií.

Záver seminára bol venovaný predstaveniu niektorých vydavateľov elektronických kníh a ich služieb:

Gale Virtual Reference Library (GVRL) – umožňuje vypočítať si text a stiahnuť ho vo formáte MP3, podporuje stiahnutie do čítačiek, PDF je možné vytlačiť, nie uložiť.

Knovel Library – ponúka publikácie z prírodných a technických vied, nepodporuje čítačky, má však vysoko prepracované a zaujímavé riešené tabuľky, grafy a "živé" rovnice, s ktorými je možné ďalej pracovať, novinkou je kalkulačka na prevod jednotiek.

Ebrary – umožňuje prístup z mobilných zariadení, prácu s textom, podporuje čítačky aj iPad, platforma e-brary poskytuje inštitúcii možnosť pridávať vlastné tituly v elektronickej podobe.

World eBook Library – viac ako 2 milióny elektronických kníh (vrátane zvukových) dostupných vo viac než 230 svetových jazykoch, taktiež tituly v slovenčine a češtine, umožňuje neobmedzené sťahovanie do počítačov, laptopov, PDA zariadení, iPad, iPod, iPhone, e-čítačiek a smartfónov (Kindle, Sony eBook Reader a Android). Databázu sprístupňuje Univerzitná knižnica v Bratislave od 1. 1. 2012 a v prípade predĺženia prístupu o ďalšie dva roky bude môcť podľa zmluvy získať 1 200 titulov monografií podľa vlastného výberu do trvalého používania bez ďalších poplatkov.

Začiatkom septembra sme privítali zástupcu spoločnosti Slovart G.T.G., s.r.o. Jozefa Grossa. Vo svojej prezentácii pod názvom **Elektronické knihy a slovenské knižnice** predstavil nové trendy v oblasti publikovania a sprístupňovania elektronických kníh a predstavil aktuálnu ponuku vybraných zahraničných vydavateľov. Zámerom vydavateľov je budovať a ponúkať elektronické knihy na vlastnej platforme.

V úvodnej časti prezentácie boli objasnené faktory, ktoré ovplyvňujú cenovú politiku vydavateľov elektronických publikácií. Patrí k nim napr. možnosť simultánneho prístupu; tzv. FTE – full time equivalent (počet čitateľov, príp. študentov a zamestnancov inštitúcie, od ktorého môže – ale aj nemusí závisieť cena); dĺžka sprístupnenia (trvalý prístup s možnosťou dokupovania aktualizácií, jednoročné predplatné, flexibilné predplatné na spôsob lízingu a systém kreditu na princípe platby len za stiahnuté publikácie); zloženie kolekcii a poskytovaná technologická podpora.

V ďalšej časti sa prednášateľ venoval vysvetleniu technológie DRM (Digital Right Management, čiže správa digitálnych práv), ktorá slúži na zabezpečenie ochrany autorských práv pred neobmedzeným rozširovaním elektronických publikácií. Poukázal na rozdiely pri nákupe e-knihy zo strany individuálneho čitateľa (obmedzenia DRM) a knižnice ako inštitúcie (bez spomínaných obmedzení, čo prináša čitateľovi nesporné výhody pri práci s e-publikáciami).

Posledná časť prezentácie bola zameraná na aktuálnu ponuku vybraných vydavateľov:

World Bank eLibrary – databáza elektronických publikácií Svetovej banky, len pre inštitúcie na báze predplatného.

Brepols Publishers – špecializácia na humanitné vedy (história, archeológia, umenie, filozofia, religionistika), platforma Brepolis určená pre vedcov a výskumných pracovníkov so záujmom o západnú civilizáciu.

World Scientific Publishing – ekonómia, prírodné, technické a lekárske vedy, všetky tituly vo formáte PDF.

IGI Global – informačné vedy a technológie v rôznych vedných odboroch.

Edward Elgar – nová platforma Elgaronline, publikácie z oblasti práva, ekonómie, sociálnych a politických vied, "Pick and Choose" model (vlastný výber titulov do kolekcie).

Cambridge University Press – kolekcia Slovacica – elektronické tituly od slovenských autorov, resp. o Slovensku, ponúka balík 25 titulov (monografie) alebo 33 titulov (monografie a učebnice), jednorázová platba za trvalý prístup, IT služby plne pokryté vydavateľom.

Väčšina vydavateľov poskytuje zdarma 30 dňový skúšobný prístup a ako doplnkovú službu k zakúpeným (predplateným) titulom (kolekciám) záznamy vo formáte MARC a štatistiky využívania zdarma.

V septembri sa uskutočnil tiež informačný seminár spoločnosti **EBSCO Publishing** s názvom „**Jednoduchá akvizícia eBooks prostredníctvom EBSCOhost Collection Managera**“. Seminár bol zameraný na prácu s elektronickými knihami na platforme EBSCOhost a pripravil ho zástupca spoločnosti Pavel Synek.

V úvode poslucháčov v krátkosti oboznámil s možnosťami a nástrojmi pre prácu na platforme EBSCOhost, ktorá ponúka možnosť nastavenia českého rozhrania. Elektronické knihy sú plne integrované do platformy EBSCOhost, čo umožňuje, v prípade záujmu, vyhľadávanie titulov súčasne v kombinácii s inými EBSCO databázami prostredníctvom jediného vyhľadávacieho rozhrania. Výsledky vyhľadávania sa zobrazujú v jednom zozname výsledkov a sú zoradené podľa relevantnosti. Elektronické knihy je možné sťahovať do počítačov i mobilných zariadení (čítačky, mobilné telefóny, tablety). Každá kniha je ošetrená údajom o expirácii a sama sa po uplynutí doby výpožičky uzamkne.

V ďalšej časti vystúpenia bol predstavený katalóg EBSCOhost Collection Manager, ktorý slúži zároveň ako nástroj pre vyhľadávanie a akvizíciu vybraných titulov. Katalóg obsahuje viac než 360 000 elektronických kníh od viac než 800 vydavateľov. Umožňuje prezeráť prvých 30 strán každého titulu, vytvárať a editovať zoznamy, zvoliť počet simultánnych používateľov (1,3 alebo neobmedzený – podľa toho sa automaticky aktualizuje cena) a uskutočniť objednávku. Objednané tituly sú sprístupnené na platforme EBSCOhost v priebehu 24 hodín od potvrdenia objednávky.

Záver seminára bol venovaný službe EBSCO Discovery Service. Ide vlastne o vyhľadávací nástroj (multivyhľadávač), ktorý umožňuje rýchly a jednoduchý prístup k všetkým zdrojom, ktoré knižnica ponúka (tlačené i elektronické tituly, katalógy, repozitáre). Využíva ho napr. Národní knihovna ČR i Francúzska národná knižnica.

Elektronické knihy dnes predstavujú fenomén, ktorý prináša knižniciam nové možnosti sprístupňovania informácií. Napriek mnohým ťažkostiam a prekážkam spojených s ich využívaním (legislatívnym, finančným, prípadne technickým) je nevyhnutné venovať im náležitú pozornosť.

PhDr. Jana Matúšková

EURÓPSKY PROJEKT EOD-CULTURE 2012

Berlín, 20. 9. – 21. 9. 2012 – míting riešiteľov európskeho projektu EOD Culture

V dňoch 20. – 21. septembra 2012 sa v auditóriu univerzitnej knižnice (Jacob-und-Wilhelm-Grimm-Zentrum) Humboldtovej univerzity v Berlíne^[1] za účasti 19 partnerských knižníc konal pravidelný míting riešiteľov európskeho projektu **EOD Culture**. Projekt je pokračovaním projektu EÚ FP7 **Elektronická kniha na objednávku**, na ktorom sa podieľala UKB v spolupráci s 13 partnerskými knižnicami z 8 európskych krajín v rokoch 2006 – 2008. EOD predstavuje elektronickú službu zameriavajúcu sa na konverziu tradičnej knihy do elektronickej podoby s následným sprístupnením širokej verejnosti. Grant na ďalší rozvoj služby schválila agentúra EACEA začiatkom roku 2009 na obdobie 4 rokov. Na projekte koordinovanom Knižnicou Univerzity v Innsbrucku sa zúčastňuje 18 európskych knižníc z 10 krajín EÚ^[2]. Projekt sa oficiálne začal 1. 5. 2009 a po predĺžení o rok bude trvať do 30. 4. 2014. Uvažuje sa pritom s celkovým rozpočtom 3,6 mil. €, z čoho sa doposiaľ čerpalo asi 50%. V projekte sa uvažuje so šiestimi hlavnými aktivitami:

- A1: Rozšírenie siete EOD
- A2: Odborné semináre a konferencie EOD
- A3: Otvorené dni
- A4: Web 2.0
- A5: Kultúrny dialóg
- A6: Disseminácia

Ústrednou témou projektového stretnutia bol odpočet plnenia jednotlivých projektových aktivít a kontrola plnenia ďalších priebežných projektových cieľov. Zároveň bol prezentovaný ďalší vývoj a nové funkcionality konzorcionálneho softvéru.

Počas stretnutia účastníci čiastočne pracovali v samostatných skupinách, ktoré mali za úlohu analyzovať konkrétne špecifikovanú problematiku identifikovaných projektových problémov, ktoré sa počas riešenia projektu vyskytli alebo sa očakávajú. Výsledkom bola napríklad dohoda na rôznych úpravách a zmenách marketingovej propagácie EOD vrátane pokusnej zmeny cien služby EOD.

V prvých 8 mesiacoch roku 2012 sa v rámci konzorcia EOD vybavilo 1 459 objednávok pre 947 zákazníkov zo 44 krajín. Predstavovalo to digitalizáciu 1 469 zväzkov a OCR rozpoznanie viac než 283 miliónov znakov. 28 knižníc vybavilo viac než 1 objednávku. Na čele rebríčka vybavených zákaziek sú Švédsko kráľovská knižnica (206) a Bavorská štátna knižnica (197), Vedecká knižnica v Olomouci realizovala 58 a UKB necelých 10 objednávok. Pokles záujmu o naše služby oproti roku 2011 súvisí s vý-

padkom grantu na digitalizáciu od VÚB a možno aj s nastavenou cenou za službu a kópiu^[3]. Aj preto sa UKB rozhodla do konca roku 2012 spustiť “akciovú” kampaň EOD objednávok so zníženou cenou (9,90 € za knihu), ktorá prispieva k čiastočnému oživeniu záujmu.

Súčasťou stretnutia boli i prezentácie najnovších projektov a trendov v oblasti digitalizácie a prezentácie digitálnych objektov. UKB prezentovala prostredie digitálnej knižnice MediaINFO v aplikácii na prenosné zariadenia. Z rokovania vyplynuli pre partnerov projektu niektoré nové skutočnosti a úlohy:

- bude potrebné zabezpečiť vnútorný audit projektu,
- bolo schválené predĺženie projektu a zodpovedajúca úprava rozpočtu,
- vykoná sa analýza dosiahnutých výsledkov v rámci jednotlivých projektových aktivít,
- vykoná sa analýza projektového rozpočtu a finančných modelov,
- navrhne sa plán ďalších projektových stretnutí.

Účasť na projektovom stretnutí možno považovať za veľmi prínosnú, nakoľko sa počas diskusie a špecializovaných prednášok a workshopov prezentovali nové informácie a poznatky, na základe ktorých bude možné lepšie a flexibilnejšie reagovať na prebiehajúce procesy v moderných knižničných službách.

Odkazy

[1] <http://www.ub.hu-berlin.de/>

[2] Androvič, A., Fiala, T.: eBooks on Demand – A European Library Network. In: ITLib

[3] <http://www.ulib.sk/sk/eod.html>

Ing. Alojz Androvič, PhD., Mgr. Tomáš Fiala

POVINNÝ VÝTLAČOK A JEHO CESTY KĽUKATÉ

Liptovský Ján, 24. 9. – 25. 9. 2012 – celoslovenská konferencia
Knižnice 2012

Náš príspevok je časťou vystúpenia Knižovnícka legislatíva, ktoré sme s Ing. Alojzom Androvičom, PhD. prezentovali na celoslovenskej konferencii „Knižnice 2012“ v Liptovskom Jáne, 24. – 25. septembra 2012.

Knižnice na Slovensku sú v súčasnosti konfrontované so zásadnými zmenami technológie podstaty poskytovania informácií. Súčasne s akceleráciou nových postupov sa mení aj spoločenský profil uspokojovania informačných potrieb používateľov. Dynamika premien vyvoláva silný tlak

na prijatie novej legislatívy v knihovníctve ako celku. Pre aktuálny text sme upravili časť venovanú otázkam potrieb a požiadaviek na novelizáciu zákona o povinných výťažkoch.

Vývoj legislatívy o povinnom výťažku sa môže zdať pokojný a nezaujímavý. Ukazuje sa však, že v dramatickosti nezaostáva za inými zákonmi. Mnoho návrhov novelizácií bolo disproporčných voči všeobecnému právnemu prostrediu a politicky ťažko priechodných. To neznamená rezignáciu na definovanie zásadných potrieb knižníc v nutných zmenách legislatívy. Za ostatné roky sme síce v sklamaní konštatovali, že nemálo našich predstáv o zákonných zmenách nebolo akceptovaných, ale mnoho sa nám napriek tomu podarilo do právnych noriem dostať.

Nebudeme robiť dejinný exkurz do storočí dávno minulých, aj keď samotný proces tvorby a vývoja tohto zákona je mimoriadne zaujímavý a spoločensky i politicky poučný. Preto predsa aspoň náznak historickej kontinuity je potrebný a vysvetľujúci. Podstatnou úlohou nášho vstupu je pragmaticky sa oprieť o právnu vrstvu, ktorá bola sociálnymi pohybmi pretrhnutá a je logickým základom, na ktorom sa dá stavať súčasnosť. Práve tu najviac vynikne podstata našich problémov dneška.

Zákon o povinných výťažkoch patrí k zákonom modernej doby a všeobecne je súčasťou tradície európskeho osvietenstva. Vo väčšine krajín Európy dospel k relatívne jednoduchej právnej dikcii a vykonateľnosti. Súčasne treba konštatovať s doc. Martou Novákovou, že zákon sa týka obmedzeného okruhu najmä najväčších knižníc; nie je to všeobecný zdroj dopĺňovania, naopak je to v súčasnej dikcii pasívna forma získavania nových dokumentov. Dejinnou úlohou zákona je politická aktivita štátu v zodpovednosti za trvalé uchovanie literárnych hodnôt kultúrneho dedičstva svojej doby a súčasne prioritné budovanie informačného potenciálu pre potreby vlastných občanov a obyvateľov najmä vo vybraných inštitúciách. Paradoxné bude naše konštatovanie, že tento zákon s pomerne malým dosahom na spoločnosť aj odbornú komunitu bol najviac novelizovaný právny predpis v oblasti knihovníctva. Od roku 1946 bol zákon menený 13-krát, z toho od roku 1993 8-krát, s nespočetným počtom pokusov o jeho zmenu. Napriek vysokej frekvencii jeho zmien je stále je zrejmá labilita deklarovaných cieľov zákona. Pokúsime sa upozorniť na niektoré prvky, ktoré potrebujú zásadnú zmenu pre funkčný výkon uplatnenia zákona v praxi. Roku 2011 prijala IFLA vyhlásenie o povinných deponátoch, z ktorého je zrejmé, že zákonný rámec spolupráce vydavateľstiev a knižníc má svoje problémy na oboch stranách.

Problém číslo 1

Znížiť počet určených právnických osôb – odoberateľov bezplatných povinných výťažkov na maximálne únosnú mieru.

Zákon je mimoriadne veľkorysý a povinným subjektom nijako nekompenzuje ich zákonnú povinnosť. V súčasnom znení sa viaže k činnosti 18

knižničných inštitúcií a 6 archívov a pri kumulácii povinností vydavateľa sa dostávame k zákonom nariadenému počtu odovzdávaných výtlačkov 21. Určite počet vyráža dych. Samozrejme, daný stav je výsledkom spoločenského vývoja v našej krajine a je potrebné konštatovať, že aj nekritického odborného hodnotenia významu zákona.

Do roku 1989 je to možno pochopiteľné, ale po nástupe súkromných firiem do tohto procesu je neudržateľný fakt, aby sa bez akejkoľvek náhrady ukladali na konto firiem úlohy štátu. O to viac, že je to v miere mimoriadne vysokej. Výsledkom toho od 60-tych rokov minulého storočia je, že zákon o povinnom výtlačku je dlhodobo plnený na 60 – 70 %.

Ani v období búrlivého socializmu, keď všetko bolo všetkých, si vydavateľstvá či tlačiarne neplnili svoje povinnosti tak, ako sa predpokladalo. Tiché doplňovanie fondov knižníc povinným výtlačkom päť desaťročí je u nás kompenzáciou nedostatku financovania knižničných fondov. Je to precedens nevídaný, ale uplatňovaný. Spomínané odporúčanie IFLA veľmi rezervovane a diplomaticky uvádza: „Systém povinných deponátov by sa nemal využívať ako mechanizmus na poskytovanie bezplatných publikácií pre knižnice v príslušnej krajine.“ Pritom ešte roku 1947 platil u nás zákon, podľa ktorého bol počet povinných, teda zákonom určených odberateľov na konzervačné uchovávanie stanovený dvom inštitúciám: Národnej a Univerzitnej knižnici v Prahe a Univerzitnej knižnici v Bratislave a pre študijné účely trom inštitúciám. Na Slovensku takýto status mala „Slovenská národná knižnica v Turč. Sv. Martine“. Súčasne uvádzame, že pojem „študijné účely“ nebol nikde a nikdy jasne definovaný.

Prvé povinné výtlačky v Univerzitnej knižnici boli zapísané do prírastkového zoznamu 2. januára 1920

Uvedená právna úprava sa s minimálnymi zmenami aplikovala až do prijatia vyhlášky Ministerstva školstva a kultúry o povinných a pracovných výtlačkoch č. 140 z roku 1964. V uvedenom znení sa zmenil kontext funkcie povinného výtlačku, neuvádza sa funkcia práce s povinným výtlačkom. Konzervácia povinného výtlačku už nebola deklarovaná a bola formulovaná len v zriaďovacích listinách niektorých organizácií. V tomto duchu sa nesú aj dikcie neskorších právnych zmien.

Problém číslo 2

Zaviesť inštitút knižníc s právom na platený povinný výťahok so zľavou, konštituovať mechanizmus dotácií za takéto platby knižniciam a vydavateľom.

V zákone o povinných výtiscích z roku 1947 sa stretávame s úpravou, ktorá umožňuje zásah štátu do doplňovania knižníc tak, že určí ďalšie knižnice s nárokom na platený povinný výťahok. Takáto knižnica (zákon deklaruje úrady a knižnice) má nárok na niektoré „ťahoviny... po jednom povinnom výtlačku ... za polovicu obchodníckej ceny.“ V ďalšom nasleduje zložitý výklad pojmu obchodnícka cena (v originále kráska cena).

S podobným ideovým kontextom sa stretávame aj v iných zákonoch o povinných výtlačkoch v Európe napr. českom, nemeckom, čiastočne poľskom. V súvislosti s platbou za povinné výtlačky je zaujímavý mechanizmus štátnej dotácie na takúto platbu. Financie sa dotujú z vytvoreného fondu. V nemeckom zákone je tejto povinnosti venovaná značná pozornosť, vrátane spôsobu úhrady. Nemecká národná knižnica je poverená zo špeciálneho fondu zabezpečiť platbu za určené knižnice.

Problém číslo 3

Uviesť do zákona inštitút knižníc s právom na bezplatný povinný výťahok z mimoriadne drahého vydania so zľavou, konštituovať mechanizmus dotácií za takéto platby.

Historicky je v zákonoch o povinných výtlačkoch zakotvený inštitút „nákladne vypravených“ tlačí. Uvedená zákonná úprava platná u nás ešte roku 1947 stanovovala zaplatiť polovicu kúpnej ceny povinného výtlačku vydavateľovi za mimoriadne drahé ťahoviny. Prax naznačuje, že takýto krok by uvoľnil napäté vzťahy s vydavateľmi. Konsolidované jurisdikcie majú takéto postupy zosobnené a zrejme osvedčené.

Nové médiá znamenajú aj posun v pohľade na typológiu povinného výtlačku. V zmysle Medzinárodnej deklarácie na odovzdávanie elektronických dokumentov do konzervačného fondu (International Declaration on the Deposit of Electronic Publications), by sa mal rozšíriť povinný výťahok u určených depozitných knižníc na povinný výťahok netlačených dokumentov vo všetkých elektronických formách (online aj offline). Účelom konzervačného uchovania obsahu online dokumentov je zabezpečenie dlhodobjšieho uchovania ako po dobu ich komerčného života. Otvorená ostáva otázka sprístupňovania odovzdaného povinného výtlačku. Uvádzaná deklarácia voľne anticipuje sprístupňovať elektronické dokumenty cez zabezpečený intranet, resp. na určených termináloch, v priestore prístupnom oprávneným používateľom. Zásadne obmedzuje širší prístup k uchovávaným povinným výtlačkom alebo používanie pre účely, akými sú dodávanie dokumentov, medziknižničné výpožičky; tieto možno povoliť iba na základe licencie od vydavateľa.

Problém číslo 4

Ako vždy terminológia – jama levova.

Na zákone o povinných výtlačkoch je zrejme nerešpektovanie pripomienok odbornej society zákonodarcom. Ako sme už vyššie uviedli, platný zákon aplikuje terminológiu prežitú, respektíve, nemá v sebe zakomponované pojmy dennej reality. Sme presvedčení, že vymedzenie pojmov by malo byť dostatočne široké tak, aby sa zohľadnil predpokladaný vývoj technológií a typológie dokumentov. Jednou z ciest môže byť negatívna definícia, určenie, čo nie je predmetom zákona.

Najširší záber, ktorý zodpovedá súčasnej európskej praxi, by zabezpečilo odovzdávanie povinných výtlačkov nezávisle od typu nosiča, na ktorom alebo prostredníctvom ktorého je periodická publikácia vydaná alebo sprístupňovaná (offline, online). Takýto zákon by bol stabilným základom starostlivosti o dlhodobé uchovávanie všetkých typov zverejnených dokumentov.

Problém číslo 5

Medzinárodné štandardné číslovanie – kompas zo začarovaného kruhu.

Pokladáme za potrebné rigorózne stanoviť požiadavku označiť každú neperiodickú publikáciu medzinárodným štandardným číslom knihy (ISBN), periodickú publikáciu medzinárodným štandardným číslom seriálu (ISSN), hudobninu medzinárodným štandardným číslom hudobniny (ISMN) a audiovizuálne dielo medzinárodným štandardným číslom audiovizuálnych diel (ISAN). Súčasný znenie v zákone je nejasné a evokuje fakultatívnosť označovania. Domnievame sa, že spoľahlivosť tejto evidencie je určite najvyššia zo súčasne existujúcich, či lepšie povedané neexistujúcich evidencií. Výrazne by sa tým zvýšili podmienky na vymáhanie neodovzdaných publikácií. Konečne by sa, síce nie celkom štandardne a účelne, uzavrel kruh kontrolných mechanizmov. Je na úvahu, či by táto povinnosť nemala byť prioritne uvedená v obchodnom zákone alebo v zákone o tovare.

Za veľmi účinný prvok racionalizácie by sa mohlo pokladať zaviazanie vydavateľa na uvádzanie základného popisu dokumentu v identifikačnej časti tiráže, predsádky a pod., čo je v zahraničí už bežne realizovaná prax.

Problém číslo 6

Kedy odovzdávať povinný výtlačok, kedy pokutovať?

Otázka, kedy distribuovať povinný výtlačok povinnému subjektu je jedným z najspornejších ustanovení súčasného zákona. Lehoty odovzdávania povinných výtlačkov vydavateľovi pevne stanovuje zákon. Reálne sa však toto ustanovenie nedodržiava. Prípadné sankcie sú otázne. V súčasnosti absolútne absentuje prehľad o vydaniach dokumentov v čase. Vydava-

teľské hlásenia knižniciam sú dávnou minulosťou, registrácia medzinárodných agentúr je nepresná a posledná možnosť konfrontácie, národná bibliografia, sa nevydáva. Riešením by bolo potvrdzovanie vydania dokumentu v agentúre. Sankcie by mohla aktivovať príslušná agentúra po vyhodnotení vydavateľskej aktivity uplynulého roku.

Zhrňme si to

Je nevyhnutné opätovne otvoriť diskusiu na prijatie nového zákona o povinných výtlačkoch, ktorý by akcentoval zásadné zmeny vo východiskách celého zákona a hľadať zhodu v ich novej dynamike, najmä:

- zjednodušiť štruktúry pojmov rozšírením diapazónu typológie povinných výtlačkov,
- znížiť počet určených právnických osôb – odberateľov bezplatných povinných výtlačkov na maximálne únosnú mieru,
- zaviesť do zákona inštitút knižníc s právom na platený povinný výtlačok so zľavou,
- zaviesť do zákona inštitút knižníc s právom na bezplatný povinný výtlačok mimoriadne drahého vydania so zľavou,
- žiadať rigorózne uvádzanie medzinárodných štandardných čísiel pre jednotlivé dokumenty a legislatívne konštituovať mechanizmus kontroly ich použitia,
- deklarováť formy využívania povinných výtlačkov v knižničných a informačných službách.

PhDr. Dušan Lechner

37. KONFERENCIA RIADITEĽOV NÁRODNÝCH CENTIER ISSN

Lisabon, 8. 10. – 11. 10. 2012 – 37. konferencia riaditeľov NC ISSN

V dňoch 8. – 11. októbra 2012 sa v Portugalskej Národnej knižnici v Lisabone konala 37. konferencia riaditeľov národných centier ISSN.

Najdôležitejšie informácie a závery z konferencie:

François-Xavier Pelegrin, vedúci bibliografickej sekcie predstavil nové zmeny v Manuáli ISSN. Do profilu záznamu ISSN sa zapracúvajú nové údaje s cieľom implementovať RDA a konsolidovať ho s ISBD.

- Doplnenie poľa 264 (MARC 21), pole 260 sa bude používať naďalej, pole 264 sa už môže tiež používať, môžu sa používať obe polia súčasne v jednom zázname. Záznamy musia obsahovať povinne jedno alebo druhé pole.

- Pole 245 – od októbra 2012 je povinné v záznamoch ISSN, avšak validačná procedúra na vyradovanie záznamov do stavu „error“ v prípade absencie uvedeného poľa zatiaľ nebude aplikovaná.

Na konferencii sa potvrdila platnosť nového pravidla pridelovania ISSN pre digitalizované tituly, ktoré už bolo prijaté na predchádzajúcej konferencii v Sarajeve. Jeho znenie sa pripomienkovalo a doplnilo do Manuálu ISSN. Podľa nových pravidiel sa prideluje ISSN digitalizovaným titulom takto:

- V prípade nevychádzajúceho titulu a zaniknutého vydavateľstva prideluje ISSN národné centrum krajiny, v ktorej sa titul digitalizuje a informuje o tom národné centrum krajiny, v ktorej sa titul vydával.

- V prípade nevychádzajúceho titulu a existujúceho vydavateľstva sa ISSN prideluje v krajine, v ktorej sa titul vydával.

- Ak sa zistí, že tlačene vydanie nemalo ISSN, prideluje sa ISSN aj tlačenému vydaniu. Na základe súhlasu od kompetentnej agentúry ho môže prideliť agentúra pridelujúca ISSN digitalizovanému titulu.

Nové pravidlá pridelovania ISSN pre digitalizované tituly si vyžiadali doplnenie poľa 533 v bibliografickom zázname. Uvedené pole bolo zapracované do najnovšej verzie Manuálu ISSN z júna 2012 a obsahuje „reproduction note“ (poznámku o reprodukcii), kde sa uvádza názov inštitúcie, ktorá dielo zdigitalizovala.

Na konferencii sa tiež potvrdilo používanie pravidla pridelovania jedného ISSN pre všetky on-line verzie. Výnimka bude možná v prípade, ak o to požiada vydavateľ a odlišné vydanie označí – bude to možné napríklad pri odlišnom PDF vydaní a on-line vydaní alebo pri odlišnom vydaní pre iPad. Christian Schutz, riaditeľ Národného centra ISSN v Nemecku uviedol, že na požiadanie vydavateľa už pridelujú osobitné ISSN, ak je vydanie zásadne

odlišné – napr. v prípade digitalizovaného PDF vydania a integrovaného on-line vydania.

Ďalšou zaujímavou témou bola problematika prístupu do Registra ISSN prostredníctvom predmetových hesiel. Medzinárodné centrum pracuje na štúdiu, ktorá sa bude týkať tejto otázky. Do úvahy prichádzajú predmetové heslá vychádzajúce z MDT a UDT.

Zaujímavá bola prezentácia riaditeľa Francúzskeho národného centra ISSN Philippa Cantie – predstavil model FRBR v BNF pre monografie. Cantie spolupracuje s Medzinárodným centrom ISSN tiež na FRBR modeli pre seriály.

Medzinárodné centrum informovalo o plánovanej zmene informačného systému ISSN v horizonte dvoch-troch rokov. V diskusii sa hovorilo o niektorých slabých stránkach súčasného systému: jednou z nich sú napríklad štatistiky, viaceré centrá upozorňovali na problém štatistických výstupov zo systému VIRTUA. Pierre Godefroy – manažér pre informačný systém sľúbil, že táto otázka sa zohľadní pri výbere nového systému.

Viaceré národné centrá by privítali v novom systéme katalogizáciu cez webové rozhranie.

Na konferencii sa venovala pozornosť tiež problému pseudovedeckých publikácií, kradnutých článkov a napodobení, s ktorými sa pracovníci národných centier a medzinárodného centra stretávajú v poslednom čase stále viac.

Riešenie v rámci systému ISSN je takéto:

Medzinárodné centrum ISSN zverejní na svojej webovej stránke inštrukcie ako postupovať pri zistení problematických titulov. Národné centrum bude môcť odmietnuť prideliť ISSN, ak zistí nepravdivé uvedenie údajov v publikácii alebo v žiadosti. V inštrukciách bude tiež uvedené právo agentúry odobrať ISSN, ak sa neskôr zistí, že sa v publikácii uvádzali nepravdivé údaje. Dohodlo sa, že medzinárodné centrum sa skontaktuje s medzinárodnými organizáciami reprezentujúcimi vydavateľov a vedeckú komunitu a upozorní ich na tento problém.

Diskutovalo sa tiež o sprísnení pravidiel pri pridelovaní ISSN pre integrujúce pramene publikované on-line. Dohodlo sa, že pridávanie ďalších kritérií by už bolo neúnosné, avšak vzhľadom na veľký počet pribúdajúcich predbežne nahlásených titulov, zástupcovia národných centier a medzinárodného centra trvajú na pridelení ISSN pre on-line publikácie po sprístupnení kompletného čísla.

Medzinárodné centrum predstavilo svoje aktivity v oblasti propagácie a komunikácie s národnými centrami a zákazníkmi. Medzinárodné centrum publikuje ISSN Newsletter od júna 2011 a od októbra 2012 využíva na komunikáciu tiež sociálnu sieť (Facebook). Medzinárodné centrum umožnilo v poslednom čase video prenos zo svojich zasadnutí – video prenos bol

prvýkrát pokusne realizovaný z generálnej konferencie ISSN v Paríži v apríli 2012. Konferenciu sme sledovali aj v našej Národnej agentúre. Medzinárodné centrum predstavilo tiež svoje snahy o rozšírenie možnosti školení pre katalogizáciu ISSN a to formou moderných video školení.

PhDr. Beáta Katrincová

16. STOROČIE V ZRKADLE KNIŽNEJ KULTÚRY

Banská Bystrica, 6. 11. – 7. 11. 2012 – medzinárodná konferencia

Spoločenská miestnosť Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici sa stala 6. – 7. novembra 2012 „domovom“ odborníkov na výskum knižnej kultúry 16. storočia. Usporiadatelia, Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici, Slovenská národná knižnica v Martine, Katedra histórie fakulty humanitných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici a Historický ústav Slovenskej akadémie vied v Bratislave pripravili konferenciu na vysokej úrovni aj za účasti medzinárodne uznávaných hostí. Bohatý dvojdňový program rozčlenili do štyroch tematických skupín.

Ako prvé sa prezentovali príspevky v tematickom okruhu „Kultúrne pozadie rozvoja knižnej kultúry“. Na tomto mieste dostali priestor prednášajúci mapujúci historické a spoločensko-historické pozadie knižnej kultúry v období renesancie. Ako druhí dostali slovo špecialisti na otázky digitalizácie. Nasledovali ich autori príspevkov týkajúcich sa pôvodcov diel a na záver zostala tematika spracovania fondov, ktorá mala najhorojšie zastúpenie prednášajúcich.

S tematikou spracovania kníh 16. storočia sa zaoberala aj PhDr. Klára Komorová, PhD., ktorá vo svojom príspevku podrobne popísala výskum a momentálny stav spracovania fondov, oboznámila verejnosť s už dosiahnutými konkrétnymi výsledkami (doteraz vydané zväzky kníh spracujúce tlač 16. storočia) a upozornila aj na ťažkosti a náročnosť spracovania historických fondov. Na túto tému nadviazali ostatní prednášajúci, ako napríklad Marcela Domenová, PhD., autorka titulu „Tlač 16. storočia vo fonde ŠVK Prešov“ zo Štátnej vedeckej knižnice z Prešova, ktorá informovala o stave spracovania tlačí v historických knižniciach mesta Prešov, ďalej Mgr. Lívia Fábryová, ktorá sa zaoberá dielami 16. storočia v Nitrianskom kraji a Nitrianskej diecéze. Po krátkom úvode o spracovaní knižnice Apponiovcov v Oponiciach sa autorka príspevku venovala najnovšiemu výskumu Knižnice Istvána Kultsára, ktorá je od roku 2005 uložená v Podunajskom múzeu v Komárne. Na raritné a kuriózne výtlačky sa zame-ral aj Mgr. Andrej Szeghy zo Štátnej vedeckej knižnice v Košiciach, ktorý vo svojej prednáške priblížil poslucháčom historický fond knižnice, venujúc zvláštnu pozornosť posesorským záznamom známych osobností v jednotli-

vých knižkách. Trošku z iného pohľadu na výskum odznel referát Dr. Ediny Zvary, PhD. z Filozofickej fakulty Segedínskej univerzity. Autorka vo svojom príspevku poukázala na bohatú knižnicu rodiny Esterházyovcov, ktorá sa momentálne nachádza čiastočne na území Rakúska a v Moskve. Doktorka Zvara naznačila možnú cestu zbierky kníh niektorých protestantských biskupov, ktoré sa neskoršie stali súčasťou knižnice Esterházyovcov. Zaujímavé a obohacujúce boli prednášky aj ďalších zahraničných hostí. Mgr. Mirosława Koćwin nás oboznámila s digitalizáciou a reštaurovaním historických fondov v Wojewódzkej Biblioteke Publicznej im. Emanuela Smolky, Opole za niekoľko posledných rokov. Farkas Gábor z OSzK (Országos Széchényi Könyvtár) informoval o rozbehnutom projekte (2012 – 2017) digitalizácie predovšetkým najstarších hungarík (Incunabula Hungarica), diela z tlačiarne Andreasa Hessa. Okruh týchto kníh sa má podľa plánov postupne rozšíriť na digitalizovanie všetkých kníh – hungarík do roku 1711 a nakoniec na diela zo 16 – 18. storočia, ktoré sa svojím obsahom týkajú územia niekdajšieho Uhorska. Pre nás najzaujímavejší bol príspevok PhDr. Jaroslavy Kašparovej, pracovníčky Knihovny Národného Muzea Prahy, prezentujúci vlastnícko-provenienčnú databázu „PROVENIO“, ktorej skúšobná verzia je verejne dostupná na internete na stránke: PROVENIO.NET. Táto databáza umožňuje jednoduché a rozšírené vyhľadávanie údajov a predstavuje užitočnú pomôcku pri spracovaní nielen historických fondov.

Univerzitnú knižnicu v Bratislave reprezentovali hneď tri pracovníčky kabinetu rukopisov starých a vzácných tlačí – Vlasta Okoličányová, Michaela Sibylová a Zita Perleczká. Ich príspevky boli zamerané na pôvodcov diel, aj keď všetky mali iný charakter. Ako prvá predniesla svoj príspevok Mgr. Michaela Sibylová, PhD., v ktorom sa zaoberala portrétmi autorov v tlačiach 16. storočia v našich fondoch. Poukázala na skutočnosť, že vlastníctvo portrétu v čase renesancie a humanizmu znamenalo vysoké spoločenské postavenie a vlastnili ho najrôznejší predstavitelia verejného a kultúrneho života. Predstavené podobizne neskúmala z výtvarného hľadiska, venovala sa skôr funkcii a významu objavených portrétov. Mgr. Vlasta Okoličányová za tému svojej prednášky zvolila predstavenie významnej osobnosti 16. storočia, Johanna Metzlera ml., rodáka z Banskej Bystrice. Metzler nebol iba právnikom, vynikajúcim pedagógom gréckeho jazyka a autorom viacerých titulov ako napríklad „PRIMAE GRAMMATICES Graecae partis Rudimenta, per Iohannem Metzler, iam denuo restituta, ac plerisq; in locis locupletata“, ale aj verejným činiteľom. Svoj príspevok prezentovala aj Mgr. Zita Perleczká, ktorá vymenovala diela Thomasa Jordana, lekára, balneológa a epidemiológa, nachádzajúce sa v zbierkach Univerzitnej knižnice v Bratislave a predstavila zatiaľ neznámy portrét Jordana, nalepený do jedného exemplára Dubraviovej kroniky „Historia Boiémica“ z roku 1575, ktorú UKB vlastní. V tomto tematickom bloku odznela aj zaujímavá prednáška PhDr. Henriety Albertovej, PhD. o rukopisnej kronike „Leibitzer“ od autorov otca a syna Joachima a Israela

Leibitzera, ktorí dokumentovali najrôznejšie udalosti svetové aj lokálne (Spiš, Levoča) až do prvej tretiny 17. storočia. Svoj spis, vo forme denníka, na mnohých miestach doplnili záznamami z osobného života.

Konferenciu dopĺňali aj rôzne sprievodné podujatia. Prvé z nich bola večerná prehliadka historického centra mesta Banskej Bystrice, lektorom ktorej bol Mgr. Jozef Ďuriančík, znalec histórie mesta, autor knihy: „Korene medeného mesta“. Najväčším prínosom konferencie sa stala prezentácia V.A zväzku Generálneho katalógu tlači 16. storočia zachovaných na území Slovenska: „Tlače 16. storočia v Banskobystrických knižniciach“ od Márie Bôbovej. Kniha obsahuje 367 bibliografických záznamov a registre mien ostatných pôvodcov, tlačiarov a nakladateľov, topograficko-typografický, posesorský, chronologický, jazykový a repozitný register. Vďaka vkusnej obálke a grafickým úpravám Ing. Petra Valacha dnes môžeme držať v rukách nielen užitočný kus príručnej knižnice, ale aj peknú knihu.

Mgr. Zita Perleczká

VEDECKÁ KONFERENCIA K DEJINÁM KNIŽNEJ KULTÚRY NA SLOVENSKU

Spišská Kapitula, 20. – 22. november 2012 – vedecká konferencia

Už takmer štyri desaťročia sa pravidelne stretávajú bádatelia z oblasti dejín knižnej kultúry, aby prezentovali najnovšie výsledky výskumov a informovali o realizácii rôznych projektov korešpondujúcich s témou.

Tohtoročný trojdňový interdisciplinárny seminár zameraný na tému Dejiny knižnej kultúry Spiša sa konal v priestoroch Kňazského seminára biskupa Jána Vojtášáka v Spišskej Kapitule. Na jeho realizácii sa organizačne podieľali Slovenská národná knižnica (sekcia dejín knižnej kultúry), Teologický inštitút Teologickej fakulty Katolíckej univerzity, Historický ústav SAV, Slovenská historická spoločnosť pri SAV a Spolok slovenských knihovníkov. Na podujatí sa už tradične zúčastnili aj zahraniční hostia z Čiech, Maďarska a Rumunska.

Vysoký počet prezentovaných príspevkov svedčí o záujme bádateľov o tento významný kultúrno-historický región Slovenska. Štyri desiatky príspevkov priblížilo najdôležitejšie momenty vo vývoji Spiša a knižnej kultúry na Spiši v širokej škále interdisciplinárnych výskumov. K dominantným témam patrili dejiny regiónu a cirkevné dejiny na Spiši s osobitným zreteľom na obdobie stredoveku, ďalej rukopisné pamiatky – z nich najväčšiu pozornosť bádateľov púťali stredoveké hudobné pamiatky. Spomedzi ďalších zaujímavých tém spomenieme ešte vzácne knižné zbierky a

kníhtlačiarstvo na Spiši a tiež osudy významnejších osobností v dejinách regiónu. Bohatý program odbornej konferencie priniesol celý rad faktografických informácií a nových súvislostí, ktoré rozširujú, dopĺňujú a spresňujú dejiny knižnej kultúry Spiša. Za všetky vyzdvihneme inšpiratívnu prednášku Jána Gašpara, znalca vývoja pohľadníc nielen na Slovensku, ktorý sa vo svojom vystúpení zameril na nakladateľov, vydavateľov a tlačiarov pohľadníc kúpeľov Spiša do roku 1918. Pohľadnica ako typ špeciálneho dokumentu sa radí k drobným tlačiam; napriek svojej neodškriepiteľnej výpovednej hodnote z historického hľadiska, u nás stále patrí k menej skúmaným dokumentom. Materiál pre výskum pohľadníc uchováva aj bratislavská Univerzitná knižnica, ktorá vlastní vzácnu zbierku pohľadníc (cca 40 000 kusov). V minulosti sa pohľadnice sústreďovali v rámci fondu špeciálnych tlačí, v súčasnosti je však tento fond neprístupný.

Na vedeckej konferencii prezentovali výsledky svojich prác aj dve pracovníčky bratislavskej Univerzitnej knižnice. Pozornosť účastníkov konferencie zaujala prednáška Dr. Kláry Mészárosovej, ktorá informovala o najnovšej akvizícii Univerzitnej knižnice v Bratislave. Ide o vzácny konvolút obsahujúci rukopisy a tlače z konca 15. a začiatku 16. storočia. Viaceré z nich patria medzi raritné tlače, ktoré sa v iných knižniciach na Slovensku nezachovali. Ťažisko jej príspevku, nazvaného Neznáma tlač Valentína Ecka, predstavovala analýza vybraného titulu z konvolútu. Výsledok výskumu K. Mészárosovej nielen rozširuje počet doteraz známych prác Valentína Ecka, ale dopĺňa aj počet dosiaľ známych krakovských tlačí. K ďalším cenným zisteniam patrí aj získanie nových biografických údajov o tomto humanistickom učencovi, ktorý bol významným mešťanom mesta Bardejov. Výskum doplnil informácie o rozmanitých aktivitách Valentína Ecka, osobitne v rokoch 1530 – 1556, kedy sa zaoberal aj podnikaním v oblasti ťažby dreva a spracovania kovov.

Východiskovou bázou druhého príspevku bola Bibliografia almanachov ročeniek a zborníkov na Slovensku za roky 1701 – 1918, ktorá sa pripravuje v kabinete retrospektívnej bibliografie Univerzitnej knižnice v Bratislave. V rámci bibliografie sú evidované ročenky niekoľkých učiteľských spolkov, ktorých činnosť patrí k neprebádaným oblastiam v dejinách školstva. Katarína Pekařová vo svojej prednáške K dejinám učiteľských spolkov načrtla vývoj týchto spolkov na Slovensku a predstavila činnosť jedného z nich – Spolku učiteľov rímskokatolíckych ľudových škôl v levočskej oblasti. Priblížila okolnosti vzniku spolku, charakterizovala jeho ciele a činnosť, sledovala členskú základňu a najvýznamnejšie osobnosti tohto takmer zabudnutého spolku, ktorý však zohral významnú úlohu v odbornom raste pedagógov spišského regiónu.

Odborné príspevky prednesené na vedeckej konferencii budú publikované v recenzovanom zborníku KNIHA, ktorý tradične poskytuje priestor interdisciplinárnemu výskumu v oblasti dejín knižnej kultúry.

Súčasťou bohatého programu konferencie bola aj prehliadka katedrály s odborným výkladom a prehliadka vzácnej knižnice Spišskej Kapitulky.

Katarína Pekařová, PhD.

TRNAVSKÁ UNIVERZITA VO SVETLE DEJÍN

8. novembra 2012 v rámci Týždňa vedy a techniky na Slovensku (5. – 11. 11. 2012) sa uskutočnila v priestoroch Univerzitnej knižnice Trnavskej univerzity prezentácia publikácií o Trnavskej univerzite. Popri tituloch „Pantheon Tyrnaviense“ a „Insígnie a akademické obrady Trnavskej Univerzity“ bola do života uvedená kniha „Trnavská univerzita vo svetle dejín“ a jej nemecká verzia „Die Tyrnauer Universität im Licht der Geschichte“. Ide vlastne o zborník konferencie, ktorá sa konala pri príležitosti 375. výročia založenia tejto historicky významnej inštitúcie. Zborník, ktorý vydal Ústav dejín Trnavskej univerzity v Trnave v spolupráci s Towarzystwom Słowaków w Polsce v Krakove obsahuje 32 príspevkov od 33 autorov z rôznych krajín. Na konferencii odzneli totiž hodnotné príspevky nielen slovenských, českých, maďarských, rumunských, ale aj talianskych odborníkov a vedcov. Autori sa vo svojich prednáškach zaoberali históriou Trnavskej univerzity od jej založenia, zriadením fakúlt – od teologickej a filozofickej, ktoré boli založené ako prvé, až po lekársku fakultu a jej prínosom pre zdravotníctvo na Slovensku. Čitateľ vo zväzku zborníka nájde i témy o botanickej záhrade Lekárskej fakulty, o dejinách astronómie a univerzitného observatória. Nechýbajú príspevky o politickom a nábožensko-politickom pozadí založenia Univerzity, o charakteristike Petra Pázmaňa ako mecéna katolíckeho školstva. Na stranách 176 – 187 nájdeme prílohu s prepisom zakladacej listiny Trnavskej univerzity z roku 1635 ako aj schválenie kráľa z toho istého roku. Ďalšiu kapitolu tvoria príspevky o akademickom živote, o zložení študentov, o osobnostiach pôsobiacich na Univerzite. Zvláštna pozornosť patrí aj kultúrnemu pozadiu fungovania Univerzity, trnavským tlačiam a archívnym prameňom. Práca sa končí syntézou dejín obnovenej Trnavskej univerzity v Trnave v roku 1992.

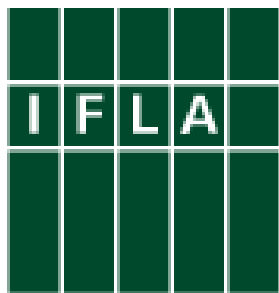
Táto obsahovo bohatá a z estetického hľadiska veľmi pekne upravená publikácia Alžbety Hološovej a kol. sa vyznačuje širokým spektrom poznatkov z rôznych vedeckých disciplín. A môže byť užitočným pomocníkom pre bádateľov histórie Trnavy a Trnavskej univerzity.

Mgr. Zita Perleczká

PREKLADY DOKUMENTOV IFLA DO SLOVENČINY

(IFLA je globálnym hovorcom knihovníckej a informačnej profesie¹⁾)

V čísle 1 z roku 2011²⁾ Bulletinu Univerzitnej knižnice v Bratislave som informovala o 85. výročí založenia IFLA, o 30. výročí členstva Univerzitnej knižnice v Bratislave v tejto prestížnej medzinárodnej organizácii a o projekte Spolku slovenských knihovníkov, ktorý s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR začal uverejňovať v časopise Knižnica slovenské

preklady základných dokumentov IFLA – manifestov, smerníc, odporúčaní a vyhlásení. Na stránkach Bulletinu bol stručne charakterizovaný obsah dokumentu s odkazmi na papierovú a elektronickú verziu v časopise Knižnica, ako aj odkaz na IFLA dokument na webovej stránke IFLA. Spolok slovenských knihovníkov vydal v roku 2011 v edícii Publikácie IFLA tri zbierky dokumentov IFLA³⁾. Všetky dokumenty preložila do slovenčiny predsedníčka Spolku slovenských knihovníkov a súčasne slovenská zástupkyňa v orgánoch IFLA Silvia Stasselová.

Knihovnícky časopis Knižnica pokračoval v roku 2011 a aj v roku 2012 v uverejňovaní ďalších dokumentov IFLA. V čísle 7 – 8 z roku 2011 sú publikované tri smernice týkajúce sa knihovníckych združení a asociácií.

Smernica pre organizačnú štruktúru knihovníckych združení a knižničných asociácií. Knižnica. – roč. 12, č. 7 – 8 (2011), s. 5 – 6.

Plné znenie je uverejnené na internetovej adrese:

http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2011/jul_august/05.pdf

<http://www.ifla.org/em/mlas>

Smernica pre rozvoj stratégií a postupov knihovníckych združení a knižničných asociácií. Knižnica. – roč. 12, č. 7 – 8 (2011), s. 7 – 8.

Plné znenie je uverejnené na internetovej adrese:

http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2011/jul_august/07.pdf

<http://www.ifla.org/em/mlas>

Smernica pre programy a služby knihovníckych združení a knižničných asociácií.

Knižnica. – roč. 12, č. 7 – 8 (2011), s. 9 – 11.

Plné znenie je uverejnené na internetovej adrese:

http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2011/jul_august/09.pdf

<http://www.ifla.org/em/mlas>

V úvode k týmto smerniciam⁴⁾ sa Silvia Stasselová venuje otázkam fungovania knihovníckych združení a asociácií a aktivitám najstaršieho a najvplyvnejšieho knihovníckeho združenia, Americkej asociácie knižníc a ďalej medzinárodnej federácii knihovníckych združení a knižničných asociácií a inštitúcií IFLA. Silvia Stasselová má osobné skúsenosti ako predsedníčka Spolku slovenských knihovníkov aj ako členka Stáleho výboru sekcie IFLA pre manažment asociácií IFLA MLAS. Smernice majú za cieľ zvyšovať kvalitu združovania a spolupráce knižníc, knihovníkov a informačných pracovníkov a tým priamo vplývať na knihovníctvo.

Najvýznamnejšou udalosťou 76. výročnej konferencie IFLA 2010, ktorá sa konala v švédskom Göteborgu, bolo prijatie druhého, úplne prepracovaného vydania **Smernice IFLA pre služby verejných knižníc**. Knižnica. – roč. 12, č. 9 (2011), s. 4 – 17, č. 10 (2011), s. 3 – 22, č. 11 – 12 (2011), s. 14 – 28.

Plné znenie je uverejnené na internetovej adrese:

http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2011/september/04.pdf

http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2011/oktober/03.pdf

http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2011/november_december/14.pdf

<http://www.ifla.org/files/hq/publications/series/147-sk.pdf>

Ide o úplné prepracované vydanie smernice z roku 2001 (Smernica IFLA/UNESCO pre rozvoj – Služby verejných knižníc), do ktorej sa zapracovali zmeny prebiehajúce najmä v oblasti informačných technológií, ktoré sa zásadne prejavili hlavne vo verejných knižniciach. Smernica používa aj novú terminológiu. Od čitateľa cez používateľa knižnice sa v knihovníckej terminológii, aj vďaka tejto smernici, dostávame k termínu zákazník knižnice.

Smernica je koncipovaná tak, aby odborne pomohla knihovníkom a informačným pracovníkom vo všetkých knižničných činnostiach. Je usporiadaná do 7 hlavných kapitol: Poslanie a úlohy verejnej knižnice, Právny a finančný rámec, Uspokojovanie potrieb zákazníkov knižníc, Budovanie fondov, Ľudské zdroje, Manažment verejných knižníc a Marketing verejných knižníc.

Spolok slovenských knihovníkov vydal tento základný dokument knihovníctva aj knižne v edícii IFLA³⁾. Prílohou k slovenskému vydaniu je päť manifestov a dve vyhlásenia: Manifest IFLA/UNESCO o verejných knižniciach, Dodatok k Manifestu publikácie IFLA/UNESCO o verejných knižniciach, Alexandrijský manifest o knižniciach – Informačná spoločnosť v pohybe, Manifest IFLA/UNESCO o multikultúrnej knižnici, Manifest IFLA/UNESCO o štatistike knižníc, Vyhlásenie IFLA o knižniciach a intelektuálnej slobode a Vyhlásenie IFLA o knižniciach a intelektuálnej slobode a trvalo udržateľnom rozvoji.

Text smernice, uverejnený či už v časopise Knižnica alebo vydaný knižne, uvádza Silvia Stasselová. Ako zdôrazňuje v úvode, smernica je zásadným dokumentom nielen pre riaditeľov a pracovníkov verejných knižníc, ale aj pre ich zriaďovateľov.

Slovenský preklad je druhým jazykom, do ktorého bola smernica preložená. Český preklad vyšiel v tomto roku. Vydala ho Národní knihovna ČR v Prahe⁴⁾. České vydanie má oproti slovenskému vydaniu iné prílohy. Je to napr. fínsky knižničný zákon, Charta zákazníkov knižničných služieb hrabstva Buckinghamshire, normy pre výstavbu knižníc v Kanade a v Španielsku, štandardy pre verejné knižnice.

Manifest IFLA o štatistike knižníc. Knižnica. – roč. 12, č. 12 (2011), s. 29 – 30.

Plné znenie je uverejnené na adrese:

<http://www.ifla.org/publications/ifla-library-statistics-manifesto>

http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2011/november_december/29.pdf.

Podľa manifestu sú kvantitatívne a kvalitatívne údaje o knižničných službách, využívaní knižníc a používateľoch knižníc dôkazom mimoriadneho významu knižníc pre spoločnosť. IFLA a UNESCO sú pripravené podporiť rozvoj národných štatistických systémov, aby sa zabezpečilo efektívne fungovanie knižníc a bol uznaný aj ich prínos pre znalostnú spoločnosť.

Manifest IFLA/UNESCO o digitálnych knižniciach. Knižnica. – roč. 13, č. 1 (2012), s. 3 – 4.

Plné znenie je uverejnené na internetovej adrese:

http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2012/03.pdf

<http://www.ifla.org/publications/ifla-unesco-manifesto-for-digital-libraries>

Heslom manifestu je Preklenie digitálnej priepasti: sprístupnenie svetového kultúrneho dedičstva a vedeckého dedičstva pre všetkých. IFLA a UNESCO v manifeste vyzývajú vlády členských štátov, aby uznali strategický význam digitálnych knižníc a aktívne podporovali ich rozvoj.

Smernica IFLA pre knižničné služby v multikultúrnych komunitách. Súhrn. Knižnica. – roč. 13, č. 2 (2012), s. 3 – 5.

Plné znenie je uverejnené na internetovej adrese:

http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2012/februar/03.pdf

<http://www.ifla.org/publications/multicultural-communities-guidelines-for-library-services-3rdedition>

Tento dokument je súhrnom 3. vydania smernice IFLA pre knižničné služby v multikultúrnych komunitách z roku 2009. Smernica presadzuje rovnosť a spravodlivosť v knižničných službách pre všetky skupiny v spoločnosti, definuje multikultúrnu knižnicu a uvádza postupy pri poskytovaní takýchto služieb. Materiál sa nachádza aj v publikácii Smernice IFLA a Smernice IFLA/UNESCO 2002 – 2009, s. 115 – 120³⁾.

Kľúčové otázky pri navrhovaní budov knižníc. Ako začať s plánovaním projektu. Knižnica. – roč. 13, č. 3 (2012), s. 3 – 6.

Plné znenie je uverejnené na internetovej adrese:

http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2012/marec/03.pdf

<http://www.ifla.org/publications/key-issues-in-building-design>

Dokument vychádza zo smernice IFLA pre budovy knižníc z roku 2007 a je súhrnom otázok, ktoré treba brať do úvahy pri navrhovaní nových alebo rekonštruovaní pôvodných budov knižníc. Autori materiálu sú odborníci zo Stáleho výboru sekcie IFLA pre budovy a vybavenie knižníc. Otázky sú spracované v štyroch kapitolách: Prípravné práce a výskum. Vízia. Priestorové potreby. Komunikácia. Materiál sa nachádza aj v publikácii Smernice IFLA a Smernice IFLA/UNESCO 2002 – 2009, s. 123 – 133³⁾.

Ďalšie tri vyhlásenia vzájomne súvisia. IFLA sa pripája k celosvetovému hnutiu za otvorený prístup k výskumným a vzdelávacím zdrojom a výskumným dátam. IFLA vyhlasuje, že každý človek má právo na prístup k poznatkom, výsledkom kreatívneho myslenia a intelektuálnej činnosti a má právo vyjadrovať svoj názor. Otvorený prístup je aj ústredným pilierom strategického plánu IFLA na roky 2010 až 2015.

Vyhlásenie IFLA o otvorenom prístupe – interpretácia postoja a stratégie IFLA. Knižnica. – roč. 13, č. 4 (2012), s. 3 – 5.

Plné znenie je uverejnené na internetovej adrese:

http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2012/april/03.pdf

Vyhlásenie IFLA o pôvodných, tradičných znalostiach. Knižnica. – roč. 13, č. 5 (2012), s. 3.

Plné znenie je uverejnené na internetovej adrese:

http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2012/maj/03.pdf

Vyhlásenie IFLA o otvorenom prístupe k vedeckej a odbornej literatúre a výskumnej dokumentácii. Knižnica. – roč. 13, č. 6 (2012), s. 3 – 4.

Plné znenie je uverejnené na internetovej adrese:

http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2012/jun/03.pdf

<http://www.ifla.org/publications/ifla-statement-on-open-access-to-scholarly-literature-and-research-documentation>

Stanovisko IFLA k Ženevskej deklarácii o budúcnosti Svetovej organizácie duševného vlastníctva (WIPO). Knižnica. – roč. 13, č. 7 – 8 (2012), s. 3 – 4.

Plné znenie je uverejnené na internetovej adrese:

http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2012/jul_august/03.pdf

<http://www.ifla.org/publications/the-ifla-position-on-the-geneva-declaration-on-the-future-of-wipo>

IFLA sa pripojila týmto stanoviskom k stovkám mimovládnych organizácií a jednotlivcov, ktorí podpísali Ženevskú deklaráciu o budúcnosti Svetovej organizácie duševného vlastníctva (WIPO), uverejnenú 29. 9. 2004. V stanovisku sa konštatuje, že reštriktívne zákony na ochranu duševného vlastníctva, technologické ochranné mechanizmy vytvorili vážne prekážky blokujúce prístup k informáciám. IFLA zastáva názor, že vzdelávacie a rozvojové potreby nie sú pri hľadaní riešení zohľadnené. IFLA je mimoriadne znepokojená aj tým, že oprávnené odborné činnosti knižníc sú významne obmedzené.

Uchovávanie pamäti sveta naveky: spoločné vyhlásenie IFLA/IPA o archivovaní a uchovávaní digitálnych informácií. Knižnica. – roč. 13, č. 7 – 8 (2012), s. 5.

Plné znenie je uverejnené na internetovej adrese:

http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2012/jul_august/05.pdf

<http://www.ifla.org/publications/preserving-the-memory-of-the-world-in-perpetuity-a-joint-statement-on-the-archiving-and>

IFLA a IPA (Medzinárodná asociácia vydavateľov) sa rozhodli postupovať spoločne, aby dosiahli praktické a dlhodobé výsledky v oblasti digitálneho uchovávania. Spoločne predložili 7 bodov zásad a odporúčaní na archivovanie digitálnych informácií.

Stanovisko IFLA k správe internetu. Knižnica. – roč. 13, č. 7 – 8 (2012), s. 6.

Plné znenie je uverejnené na internetovej adrese:

http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2012/jul_august/06.pdf

<http://www.ifla.org/publications/ifla-position-on-internet-governance>

Stanovisko podpísal vtedajší prezident IFLA Alex Byrne 21. 9. 2005 v mene 2,5 miliardy registrovaných používateľov knižníc na celom svete. Opatrenia, ktoré môžu byť potrebné na zabezpečenie spoľahlivého fungovania internetu, na ochranu duševného vlastníctva a ochrany súkromia jednotlivca, nesmú byť v rozpore s právami deklarovanými vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv.

Vyhlásenie IFLA o povinných deponátoch. Knižnica. – roč. 13, č. 9 (2012), s. 3.

Plné znenie je uverejnené na internetovej adrese:

http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2012/september/03.pdf

<http://www.ifla.org/publications/ifla-statement-on-legal-deposit>

Spolok slovenských knihovníkov vydal toto vyhlásenie aj ako separát.⁶⁾

Vyhlásenie obsahuje okrem východísk a zoznamu výhod aj dôležité informácie o povinných deponátoch (v slovenskej legislatíve sa doteraz používa termín povinný výtlačok). V poslednej časti sa vyhlásenie zaoberá elektronickým publikovaním, obavami z neautorizovaných zásahov, kopírovania a neoprávneného šírenia deponátov.

Etický kódex IFLA pre knihovníkov a informačných pracovníkov. Knižnica. – roč. 13, č. 10 (2012), s. 5 – 6.

Plné znenie je uverejnené na internetovej adrese:

http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2012/oktober/04.pdf

<http://www.ifla.org/en/faife/professional-codes-of-ethics-for-librarians>

Etický kódex IFLA pre knihovníkov a informačných pracovníkov. Oficiálna skrátená verzia Etického kódexu IFLA. Knižnica. – roč. 13, č. 10 (2012), s. 7 – 8.

Plné znenie je uverejnené na internetovej adrese:

http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2012/oktober/07.pdf

<http://www.ifla.org/en/faife/professional-codes-of-ethics-for-librarians>

Etický kódex IFLA pre knihovníkov a informačných pracovníkov bol prijatý správnu radou IFLA v dvoch verziách, dlhej a krátkej, pričom sú obidve verzie rovnocenné. Kódex schválila správna rada IFLA na zasadnutí počas výročnej konferencie IFLA v auguste 2012 v Helsinkách. Ako píše v úvode k slovenskému prekladu Silvia Stasselová⁷⁾, kódex pripravovali medzinárodne uznávaní odborníci z pracovnej skupiny IFLA FAIFE v rokoch 2011 – 2012 na čele s prof. Hermanom Röschom. Kódex etiky a profesionálneho správania predstavuje súhrn etických prístupov a hodnôt, ktoré by sa mali uplatňovať pri riadení knihovníkov a informačných pracovníkov. Slovenský preklad bol prvým prekladom tohto významného dokumentu na svete. Spolok slovenských knihovníkov oficiálne prijme tento kódex na svojom valnom zhromaždení v roku 2013.

O koncepte kódexu vyšiel v tohtoročnom prvom čísle Bulletinu príspevok Ivana Sochora a Henriety Gábrišovej⁸⁾.

Literatúra:

1) Oficiálne motto IFLA

2) Kleinová, Dagmar: 30.výročie prijatia Univerzitnej knižnice do IFLA. Bulletin UKB. – č. 1 (2011), s. 33 – 43.

http://www.ulib.sk/files/Publikacie/bulletin/Bulletin1_2011.pdf

3) Manifesty IFLA manifesty IFLA/UNESCO 1994 – 2010 : [súbor dokumentov publikovaných IFLA v rokoch 1994 – 2010] / [zostavila a z anglického originálu preložila Silvia Stasselová] 2. rozš. vydanie. – Bratislava : Spolok slovenských knihovníkov, 2011. 56 s.

Smernice IFLA a smernice IFLA/UNESCO 2002 – 2009 : [súbor dokumentov publikovaných IFLA v rokoch 2002 – 2009] / [zostavila a z anglického originálu preložila Silvia Stasselová] 2. rozš. vydanie. – Bratislava : Spolok slovenských knihovníkov, 2011. 133 s.

Smernica IFLA pre služby verejných knižníc 2010 / [zostavili: Christie Koontz, Barbara Gubbin ; z anglického originálu preložila a zostavila Silvia Stasselová] – Bratislava : Spolok slovenských knihovníkov, 2011. 194 s.

4) Stasselová, Silvia: Manažment profesijných knihovníckych združení a knižničných asociácií vo svete. Úvod k smerniciam sekcie IFLA pre manažment knižničných asociácií. Knižnica. – roč. 12, č. 7 – 8 (2011), s. 3 – 4. http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2011/jul_august/03.pdf

5) Služby veřejných knihoven - směrnice IFLA. – Praha: Národní knihovna ČR, 2012.

6) Vyhlásenie IFLA o povinných deponátoch. – Bratislava : Spolok slovenských knihovníkov, 2011. 3 s.

7) Stasselová, Silvia: Úvod k slovenskému prekladu etického kódexu IFLA pre knihovníkov a informačných pracovníkov. Knižnica. – roč. 13, č. 10 (2012), s. 3 – 4.

http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2012/oktober/07.pdf

8) Sochor, Ivan – Gábrišová, Henrieta: Nový pohľad na etiku knihovníckej profesie. Bulletin UKB. – č. 1 (2012), s. 52 – 57.

http://www.ulib.sk/files/Publikacie/bulletin/bulletin1_2012.pdf

PhDr. Dagmar Kleinová

ARCHITEKTÚRA KNIŽNÍC

Novým vydavateľským činom českého Zväzu knihovníkov a informačných pracovníkov, známeho pod skratkou SKIP, je vydanie publikácie Ladislava Kurka s jednoznačným názvom *Architektura knihoven*. Na knihu s takýmto obsahom sa na českom, ale aj slovenskom trhu čakalo niekoľko desaťročí.

Ladislav Kurka je dlhoročný pracovník Městské knihovny v Prahe. Zaslúžil sa o úspešnú rekonštrukciu ústrednej budovy tejto knižnice na Mariánskom námestí a rekonštrukciu a modernizáciu viacerých pobočiek jej pražskej siete. Ladislav Kurka je konzultantom pri rekonštrukciách a výstavbe nových budov knižníc, vrátane Národnej technickej knižnice v Prahe-Dejvicích a organizátorom piatich roční-

kov známych olomouckých seminárov *Knihovna a architektura*.

Úvodná kapitola je venovaná dejinám architektúry knižníc. Vývoj knižníc vychádza podľa autora z troch informačných explózií (vznik písma, objav a rozvoj kníhtlače a nástup a rozvoj informačných technológií), ktoré spôsobili nárast nosičov textu a tým mali aj ďalekosiahle dôsledky na veľkosť knižníc a ich činnosť.

Knižnica je podľa autora kultúrna a informačná inštitúcia a budova, v ktorej sídli, má reprezentovať zmysel a cieľ takejto inštitúcie. Budova knižnice je významná verejná stavba, ktorá má spravidla svoje vlastné architektonické riešenie. V kapitole nazvanej *Budova* sa venuje významu umiestnenia knižnice v obci alebo v rámci inštitúcie, spoločenským, urbanistickým a architektonickým požiadavkám na budovu knižnice, knihovníckym, čitateľským, technickým aj priestorovým požiadavkám. Práve v tejto kapitole rieši autor štruktúru knižničných priestorov, vstupné priestory, čitateľské a zamestnanecké priestory, knižničné sklady a technické priestory knižnice. V závere kapitoly uvádza autor najnovšie trendy vo výstavbe knižníc s príkladmi realizovaných stavieb.

V kapitole venovanej interiéru – vnútornému priestoru, ktorý návštevníka knižnice obklopuje, sa charakterizuje priestor, svetlo, farebné riešenie, mikroklima, zvuk, technológie, materiál a knižničný mobiliár, konkrétne regálový nábytok, stolový a sedací nábytok, pulty, detský a počítačový nábytok, šatňové skrinky, zeleň, výtvarné prvky a doplnky.

Stavby českých knižnic je názov štvrtej kapitoly. Autor rozdelil túto kapitolu na štyri obdobia budovania knižnic – do roku 1918, do roku 1945, do roku 1989 a do roku 1990. V prvej časti sa autor sústredil najmä na barokové sálové knižnice budované od 80-ych rokov 17. storočia do konca 18. storočia, ako je napr. Klementinum, Strahovský kláštor, benediktínsky kláštor na Rajhrade, šľachtické knižnice v Náměšti nad Oslavou a v Českom Krumlove.

V medzivojnovom období, ktoré bolo ku knižniciam veľmi ústretové, sa postavili tri nové budovy, určené pre knižnice a to Městská knihovna v Prahe, knižnica v Novom Jičine a Městská knihovna v Dečine. Autor spomína aj prvé české štúdie na tému architektúra knižnic ako aj napr. český preklad známej príručky Chalmesa Hadleya Budovy verejných knižníc.

Po druhej svetovej vojne až do roku 1989 sa postavilo na území Českej republiky päť knižnic; pobočka mestskej knižnice vo Vršoviciach, okresná knižnica v Českom Tešíne, okresná knižnica v Moste, okresná knižnica v Hodoníne a knižnica Vysokej školy veterinárnej v Brne, ale aj veľký počet pobočiek knižnic na nových sídliskách postavených v rámci občianskej vybavenosti.

Zatiaľ čo sa za celé desaťročia od roku 1918 vybudovalo len pár nových účelových budov knižnic, nastala po roku 1989 v Českej republike „zlatá doba“ – postavili sa alebo sa zásadne zrekonštruovali desiatky vedeckých, verejných a akademických knižnic. Spomeniem napríklad novú budovu Moravskej zemskej knižnice, Národnú technickú knižnicu, budovu Regionálnej knižnice v Karvinej, budovu Univerziténeho centra s knižnicou Univerzity Tomáša Bařu v Zlíne, Študijnú a vedeckú knižnicu v Hradci Králové, Akademickú knižnicu v Českých Budějoviciach, fakultné knižnice Masarykovej univerzity v Brne, alebo Univerzitnú knižnicu Západočeskej Univerzity v Plzni. Autor vybral najvýznamnejšie stavby a stručne popísal proces ich realizácie. Len vo vlastnej príručke je 22 fotografií budov alebo interiérov nových, či zrekonštruovaných knižnic.

Záverečná kapitola sa venuje etapám výstavby novostavby alebo rekonštrukcie cez zadania, určenia pracovného tímu, vypracovanie stavebného programu, výberu expertov, vypracovanie štúdie overiteľnosti, výberu projektanta, výberu dodávateľov, až po realizačný projekt, projekt interiéru, vlastnú výstavbu s kontrolnými dňami, kolaudačným súhlasom ako aj sťahovaním, skúšobnou prevádzkou a reklamačným konaním.

Každú kapitolu uzatvára zoznam literatúry. Publikáciu dopĺňa príloha – Stavebný program pobočky Mestskej knižnice v Prahe. Kniha je ilustrovaná farebnými fotografiami knižnic, interiérov a vybavenia českých a zahraničných knižnic.

Postaviť alebo zrekonštruovať knižnicu nie je jednoduchý proces. Knižovníci vedia definovať svoje potreby a potreby používateľov. Chýbajú

im však znalosti a skúsenosti ako knižnicu stavať, ako dodržať všetky pravidlá a predpisy. A práve táto publikácia im pomôže zorientovať sa v zložitej systéme prípravy a realizácie stavby.

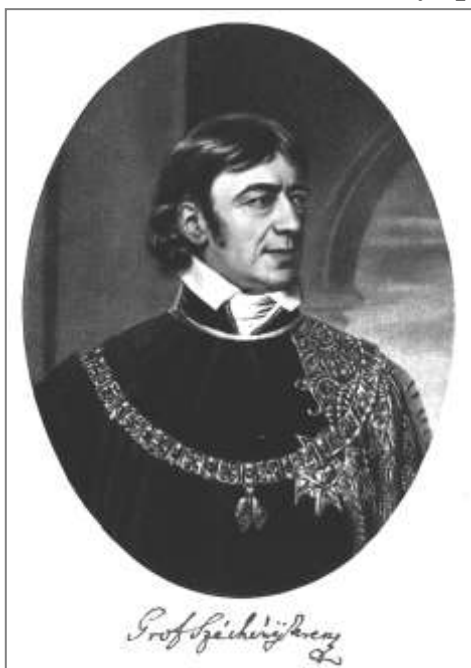
KURKA, Ladislav. *Architektura knihoven*. Praha: Svaz knihovníků a informačních pracovníků, 2011. 86 s., 7 s. príl. ISBN 978-80-85851-20-5

PhDr. Dagmar Kleinová

210. VÝROČIE ZALOŽENIA MAĎARSKEJ NÁRODNEJ KNIŽNICE – OSZK V BUDAPEŠTI

Počas zahraničnej pracovnej cesty v Budapešti, na ktorej sa zúčastnili pracovníčky kabinetu retrospektívnej bibliografie Mgr. Zlatica Pytlová a Katarína Pekařová, PhD., oslavovala Maďarská národná knižnica – Országos Széchényi könyvtár 210. výročie svojho založenia.

Gróf František Széchényi pochádzal z aristokratickej rodiny. Bol podporovateľom literatúry, politickým spisovateľom, veľkostatkárom. Bol členom gótingenskej a jenskej vedeckej spoločnosti, od roku 1812 aj viedenskej vedeckej spoločnosti. Darovacím listom zo dňa 25. novembra 1802 odkázal gróf František Széchényi národu svoju knižnú zbierku „Hungarica“. Táto zbierka obsahovala knihy, rukopisy, rytiny, mapy a medaily, čo tvorilo základ budúcej národnej knižnice. V roku 1807 na zasadnutí Národného snemu sa mu podarilo dostať do zákona zápis o zakladateľstve. V roku 1808 uviedol do života Maďarské národné múzeum. Po celý svoj život spravoval zo svojich financií knižnicu aj múzeum. Pripravil a dal vytlačiť prvý knižný katalóg národnej knižnice. Ku koncu svojho života daroval druhú veľkú knižnú zbierku zo zahraničných výtlačkov, ktorá bola určená pre pomocnú knižnicu v Šoproni. Posledné roky svojho života sa utiahol z politického života do Viedne. Széchényiho politické spisy a návrhy zostali v rukopisoch.

Pri príležitosti výročia tejto udalosti knižnica usporiadala 27. 11. 2012 veľkolepé oslavy s bohatým programom nielen pre knihovníkov, ale i pre širokú verejnosť.

1. Program slávnosti:

- a) Vedecké sympóziium OSzK 2012/13 – malo dva hlavné bloky:
- b) Udalosť: rozprávanie a interpretácia. Rok 1956 – dávne rozprávania a nové interpretácie. Priblíženie názorov z prvého decénia 21. storočia.

2. Stretnutie generácií. Knižnica a pamäť. Minulosť – zrkadlo budúcnosti.

3. Patriae Sacrata Anno 1802 – v 1802 zasvätené domovine. Otvorenie výstavy a predstavenie knihy.

4. Múzy a svätí – budínska dišputa – prednášky a sviatočný koncert.

Okrem hlavného programu boli pre návštevníkov po celý deň k dispozícii:

- a) prehliadky po knižnici
- b) veľké výstavy
- c) sprievodcovia výstavami
- d) komorné výstavy

Oslavy mali dôstojný a veľkolepý charakter až do neskorých večerných hodín. Okrem verejnosti a súčasných zamestnancov sa ich zúčastnilo aj veľa bývalých pracovníkov OSzk.

Mgr. Zlatica Pytlová

RAKÚSKE KNIŽNICE V ZAHRANIČÍ V KOCKE

V dňoch 4. 6. 2012 – 15. 6. 2012 som sa zúčastnila na štipendijnom pobyte, ktorý sa konal v rakúskom meste neďaleko Viedne, v Klosterneuburgu. Súčasťou študijného pobytu bol seminár s názvom Oesterreichische Kultur und Literatur zur Zeit des Fin de siècle – Rakúska kultúra a literatúra v období Fin de siècle.

Na tejto akcii sa zúčastnilo 25 osôb z krajín bývaleho východného bloku; zastúpené boli krajiny ako Poľsko, Litva, Lotyšsko, Ukrajina, Rusko, Moldavsko, ďalej Slovinsko, Srbsko, Čierna Hora, Kosovo, Izrael, ale aj Albánsko, Slovensko a Česko, Maďarsko a ďalšie. Účastníci seminára boli väčšinou profesori germanistiky zo zahraničných univerzít a knihovníci zo zahraničných knižníc, ktorí majú vo svojej náplni práce starostlivosť o rakúsku knižnicu a centrá.

Hlavným cieľom tohtoročného seminára bolo prehĺbiť si vedomosti o rakúskych osobnostiach a spisovateľoch obdobia „fin de siècle“, čiže viedenskej moderny.

Na seminári odzneli zaujímavé príspevky a prednášky o rakúskych autoroch viedenskej moderny. Spomínali sa spisovatelia ako Arthur Schnitzler, Franz Molnar, Max Brod, Theodor Herzls, Sigmund Freud, Alfred Polgar a Peter Altenberg. V programe seminára bola prednáška o významnom maliarovi rakúskej moderny, Gustavovi Klimtovi; jeho 150. výročie narodenia sme si tento rok pripomenuli. Navštívili sme Albertinu, viedenskú galériu umenia, kde bola expozícia maliarových kresieb.

Každý rok sa koná pracovné stretnutie, ktoré organizuje pani Reg. Rätin Christine Dollinger, vedúca referátu pre rakúske knižnice v zahraničí. Workshop prebiehal na Spolkovom ministerstve pre európske a medzinárodné záležitosti vo Viedni a jeho cieľom bolo vyhodnotenie činnosti za uplynulý rok a referovanie o novinkách a práci rakúskych knižníc v zahraničí.

Pre zaujímavosť uvádzam niektoré ukazovatele za rok 2011, ktoré sú vybraté zo štatistického vyhodnotenia a zosumarizované na základe správ o činnosti jednotlivých knižníc.

Počet krajín, v ktorých sú vytvorené rakúske zahraničné zbierky: 55

Počet čitateľov a používateľov: 130 699

Počet získaných kníh: 380 285

Počet získaných CD-ROMov: 2 252

Počet získaných zvukových nosičov: 4 582

Počet získaných videí: 3 171

Počet výpožičiek: 101 779

Počet akcií: 877

Na stránke www.oesterreich-bibliotheken.at sa dajú získať všetky dôležité informácie o rakúskych zahraničných centrách, v roku 2011 navštívilo túto stránku spolu 370 817 osôb.

Pani Dollinger sa ďalej zamerala na riešenie problémov, ktoré v priebehu roka 2011 vznikli, napr. niektoré rakúske knižnice v zahraničí majú problémy s nedostatkom počítačov a regálov do knižníc.

Z pracovných úloh sa na workshope najviac riešila otázka „austriák“. Každý pracovník rakúskej knižnice zadáva a spracováva do databázy zahraničné austriáká /Auslands-Austriaca/, nové knihy a preklady, ktoré boli vydané v priebehu roka v jeho krajine. Treba konštatovať, že UKB mala túto úlohu na rok 2011 splnenú na výbornú.

Ďalej pani Dollinger spomínala vo svojej prednáške e-knihy a čítačky, digitálne kópie, funkcionality mobilných telefónov a notebookov a ich využitie v knižniciach. Upozornila na nové aktivity a služby využívania zahraničných databáz, napr. EBSCO a iné. UKB ako univerzálna vedecká

knížnica s dlhou históriou má v tomto smere veľký náskok; všetky dostupné technické zariadenia, nové elektronické médiá a databázy využívame už niekoľko rokov.

Zo strany pani Dollinger vzišiel návrh, aby každá rakúska zahraničná zbierka pripravila za minulý rok 2011 prezentáciu v powerpointe, kde uvedie činnosť knižnice a všetky akcie a podujatia, ktoré sa zorganizovali. Táto úloha bola z našej strany splnená do septembra tohto roku. Prezentácia je vypracovaná v nemeckom jazyku a dostupná je vo formáte pdf alebo ppt na našej stránke:

<http://www.ulib.sk/sk/zahranicne-zbierky/rakuska-kniznica/fondy-sluzby/>.

Tak ako po iné roky bolo pracovné stretnutie na Ministerstve veľmi zaujímavé a produktívne.

Nemenej zaujímavé bolo aj stretnutie s pracovníkmi zahraničných centier, pretože vzájomná výmena názorov a skúsenosti je veľkým prínosom pre prácu každého knihovníka.

Mgr. Soňa Minárová

HUSLISTA

Bolo chladné januárové ráno. Na stanici metra vo Washingtone DC stál muž a začal hrať na husle.

Hral 45 minút na najrušnejšom mieste metra, na mieste, kade v rannej špičke prejdú tisíce ľudí. Tisíce ľudí, náhliacich sa do práce, či za inými povinnosťami. Muž hral 45 minút šesť klasických skladieb (z toho dve od J. S. Bacha).

Ubehli tri minúty, muž v strednom veku si všimol hudobníka, spomalil krok a zastavil sa na pár sekúnd – potom sa bez ďalšej reakcie ponáhľal svojou cestou. O minútu neskôr si hudobník zarobil svoj prvý dolár: žena hodila peniaze a bez zastavenia pokračovala v chôdzi. O pár minút neskôr sa akýsi muž oprel o stenu a chvíľočku počúval, po pohľade na hodinky však pokračoval v ceste. Najviac pozornosti huslistovi venoval asi trojročný chlapec. Matka ho ťahala za sebou, ale dieťa zastalo s pohľadom upretým na huslistu. Matka ho však odtiahla preč, dieťa pokračovalo v chôdzi po celý čas s otočenou hlavou. Táto situácia sa zopakovala pri niekoľkých ďalších deťoch. Všetci rodičia, bez výnimky, ich donútili ísť ďalej.

Počas 45 minútovej produkcie sa iba šesť ľudí zastavilo a chvíľu počúvalo. Približne 20 ľudí mu dalo peniaze, ale pokračovali v chôdzi. Počas sledovaného času prešlo okolo vyše tisíc ľudí. Keď huslista prestal hrať

a nastalo ticho, nik to nezaznamenal, žiadne uznanie či potlesk. Muzikant vyzbieral 32 dolárov.

Nikto ho nepoznal.

Tým huslistom bol Joshua Bell, jeden z najlepších svetových hudobníkov. Hral niekoľko najťažších a najkrajších skladieb, aké kedy boli napísané, na husliach vyrobených roku 1713 majstrom Stradivarim. Ich cena je 3,5 milióna dolárov. Len pár dní pred svojím vystúpením v metre vypredal Joshua Bell Boston's Symphony Hall, kde priemerná vstupenka stála 100 dolárov.

Toto je reálny príbeh. Joshua Bell hral inkognito na stanici metra na podnet The Washington Post. Pokus inicioval reportér Gene Weingarten, nositeľ Pulitzerovej ceny za rok 2008, ako súčasť sociálneho experimentu o percepcii, vkuse a prioritách ľudí.

Kontúry experimentu boli v línii: v bežnom prostredí a v nevhodnú hodinu:

- vnímame krásu ?
- vieme sa zastaviť a oceniť ju ?
- rozpoznáme talent v neočakávanom kontexte ?

Weingarten nastavil udalosť „ako experiment v kontexte, vnímanie a priority“.

Jedným z možných záverov vyplývajúcich z tejto skúsenosti by mohla byť filozofická otázka:

Ak my nemáme chvíľku na zastavenie sa a vypočutie si jedného z najlepších muzikantov na svete, hrajúceho najlepšiu hudbu, aká kedy bola napísaná, koľko ďalších vecí nám chýba ?

„Nikto to nevedel“, vysvetľoval Weingarten pri zhodnotení udalosti, „že v metre hral super muzikant na super husliach super hudbu...“

A ako ľudia reagovali ? Vyše tisíc ľudí prešlo stanicou metra počas Bellovho vystúpenia, ale iba zopár z nich sa zastavilo a počúvalo.

Požiadavky doby na rýchlosť života môžu stáť v ceste ocenenia pravdy a krásy, keď na ne natrafíme, ale nestrácame tým zároveň čosi ?

Bol takýto experiment naozaj nutný na to, aby sa ukázalo, že rušné nástupište metra počas dopravnej špičky nepovedie k oceneniu nádhery ?

Asi nie, ale aj tak je to zaujímavý príbeh.

Mgr. Dana Drličková

Pramene:

www.snopes.com/music/artists

NAŠI JUBILANTI

V roku 2012 sa dožili významného životného jubilea dvaja riadiaci pracovníci UKB, riaditeľ úseku elektronizácie a integrácie Ing. Alojz Androvič, PhD. a riaditeľ úseku knižničných činností PhDr. Dušan Lechner.

Ing. Alojz Androvič, PhD.

PhDr. Dušan Lechner

Obom našim šéfom prajeme veľa spokojnosti, úspechov, dobrej pohody v práci i doma a najmä pevné dobré zdravie.

Srdečne blahoželáme!

OCENENIE OSOBNOSŤ SLOVENSKEHO KNIHOVNICTVA 2012 A ČIN ROKA 2012

Významným ocenením pre UKB a zvlášť pre jej dlhoročnú pracovníčku PhDr. Kláru Mészárosovú bolo ocenenie OSOBNOSŤ SLOVENSKEHO KNIHOVNICTVA 2012 za dlhoročný prínos k problematike spracovania rukopisov, starých a vzácných tlačí a odbornú reprezentáciu Univerzitnej knižnice a slovenského knihovníctva na pôde medzinárodných organizácií.

Ocenenie udelil Spolok slovenských knihovníkov a vyzdvihol tak neúnavnú a obetavú prácu pani PhDr. Mészárosovej.

Ďalšou cenou pre našu organizáciu bolo ocenenie ČIN ROKA 2012 za organizáciu odborného seminára hudobných knihovníkov 2012. Tú si osobne prebral PhDr. Dušan Lechner, riaditeľ úseku knižničných činností UKB spolu s Mgr. Danou Drličkovou, vedúcou hudobného kabinetu.

Srdečne blahoželáme!

EMÍLIA LUČENIČOVÁ

(*5. 10. 1920 – † 1. 9. 2012)

V prvom septembrovom týždni roku 2012 sa na cintoríne vo Svätom Jure lúčili príbuzní, priatelia a známi s pani Emíliou Lučeničovou. V jej osobe odišla dlhoročná vedúca pracovníčka Univerzitetnej knižnice v Bratislave. V symbolickej galérii pracovníkov Univerzitetnej knižnice sa k menu E. Lučeničovej ako roky jej pôsobenia v tejto knižnici pripájajú letopočty 1939 – 1984. Po viac ako štyri desaťročia tu pracovala (z toho takmer dve desaťročia vo vedúcich funkciách), vkladala svoj um a svoje sily do plnenia úloh knižnice, prežívala zmeny a premeny, ktorými knižnica prechádzala. (Ilustruje to napr. aj jej personálna dokumentácia v archíve Univerzitetnej knižnice, ktorá je hlavným prameňom k poznaniu jej života a práce v knižnici).

Osobný život Emílie Lučeničovej, rod. Hupkovej sa spája s mestečkom Svätý Jur, kde sa narodila a prežila svoj život, „vo vinohradníckom prostredí“, ako uvádzala vo svojich životopisoch. Po ukončení meštianskej školy a jednoročnom učebnom kurze sa zamestnala v Slovenskej ľudovej banke v Bratislave a koncom septembra 1939 si podala žiadosť o prijatie za „výpomocnú kancelársku silu“ do vtedajšej Knižnice Slovenskej univerzity (KSU). Vo svojej žiadosti uvádzala, že ovláda strojopis a z cudzích jazykov čiastočne nemčinu a maďarčinu. V novembri 1939 sa stala pracovníčkou tejto knižnice, dnešnej Univerzitetnej knižnice v Bratislave. V jej službách zotrvala do roku 1984 (od marca 1979 ako emeritná pracovníčka).

V osobnom živote E. Lučeničovej-Hupkovej boli významnými udalosťami uzavretie manželstva (roku 1952) so Štefanom Lučeničom, ktorý bol počas taktiež pracovníkom Univerzitetnej knižnice [14, s. 78] a narodenie syna Mariána (roku 1953). Svoje rodinné a iné osobné povinnosti po celý čas úspešne zosúladovala s povinnosťami pracovnými. Počas viac ako štyroch desaťročí pôsobenia v službách Univerzitetnej knižnice prešla viacerými pracoviskami. Na každom vykonala veľký kus práce a dosahovala dobré výsledky.

Bezprostredne po nastúpení do knižnice dostala do pracovnej náplne evidenciu a inventarizáciu (prírastkovanie) periodík a službu v časopiseckej čítarni. Koncom roka 1940 bola preradená do slovenského oddelenia. V tomto oddelení sa sústreďovala celá knižničná práca so slovenskou a ďalšou slovacikálnou literatúrou: jej akvizícia, katalogizácia, budovanie jej fondov a katalógov, bibliografické spracovanie. Od roku 1939 slovenské oddelenie viedol Ján Mišianik, po jeho odchode Anton Dezider Dubay

(1943 – 1945). E. Lučeničová bola pridelená na úsek povinných výtlačkov. Na svoju prácu si zaspomínala takto: “V slovenskom oddelení sme viedli evidenciu bežnej slovenskej literatúry na zvláštnej kartotéke, ktorá obsahovala všetky potrebné bibliografické údaje ako i rubriky pre kontrolu úplnosti povinných výtlačkov, v prípade potreby i záznam o reklamácii. V tom čase sme sledovali i knižné novinky pred ich vydaním a záznamy najnovších titulov som osobne nosievala Jánovi Smrekovi na uverejňovanie do Elánu. Aj táto forma informovanosti mala veľký význam a dosah ... V novembri roku 1945 vznikol v Univerzitnej knižnici bibliografický ústav ... Vznikol vlastne na základoch slovenského oddelenia s tým, že pribudlo bibliografické spracovávanie súbežnej literárnej produkcie Slovenska ... Vydávaním slovenskej národnej bibliografie sme nadviazali na prerušenú činnosť bývalej ČSR a iniciatívne sme zaviedli desatinný systém triedenia literatúry. Neskôr redakcia uviedla do praxe i anotovanie literatúry. Podľa tohto vzoru zabezpečovala anotovanie literatúry aj Pedagogická knižnica ...“ [6, s. 89 – 90].

V rozhovoroch so spolupracovníkmi E. Lučeničová spomínala tiež na evakuáciu fondov slovenského oddelenia koncom druhej svetovej vojny a svoju účasť na týchto prácach. Na ochranu pred zničením boli najcennejšie časti fondov odvezené do Erdődyovského kaštieľa v Hlohovci; keď knihám hrozilo vyvezenie do Nemecka, pracovníci knižnice ich tam zamurovali [13, s. 42 – 43].

Počas práce v slovenskom oddelení a neskôr v bibliografickom ústave bola E. Lučeničová opakovane vysielaná „na výpomoc“ do iných inštitúcií: rok 1944 to bolo na dekanstvo Lekárskej fakulty Univerzity Komenského, v roku 1948 – 1949 pomáhala pri zakladaní Ústrednej knižnice Slovenskej vysokej školy obchodnej (dnešnej Slovenskej ekonomickej knižnice) v roku 1950 – 1951 v prípravách na založenie Literárneho archívu Matice slovenskej.

Súbežne s plnením pracovných úloh usilovala sa E. Lučeničová doplniť si potrebné odborné znalosti a nadobudnúť knihovnícku kvalifikáciu. Okrem individuálneho štúdia absolvovala knihovnícke kurzy, usporadúvané Zväzom slovenských knihovníkov (1949 – 1951). V rokoch 1962 – 1963 absolvovala na Strednej knihovníckej škole v Bratislave jednoročný špeciálny vzdelávací kurz, zakončený maturitnou skúškou.

V rámci reorganizácií, ktoré v knižnici prebiehali od roku 1949, bola E. Lučeničová preložená do vtedajšieho odboru akvizície, ktorý viedla Mária Štefanovičová. Pracovala najprv v oddelení výmennej služby; roku 1953 prešla do novozriadeného oddelenia (neskôr úseku) revízie fondov a po čase (roku 1962) sa stala jeho vedúcou. Revízia ako dôležitá súčasť ochrany fondov bola v tom období v knižnici aktuálnym problémom a vyžadovala systémové riešenie. V minulosti sa vykonávala len v obmedzenom rozsahu, počas vojnových rokov a po vojne sa nevykonávala vôbec;

prítom fondy knižnice rýchlym tempom rástli a došlo tiež k ich značným priestorovým posunom.

E. Lučeničová významnou mierou prispela k riešeniu koncepčných otázok revízie knižničných fondov a rovnako sa (v dvojčlennom pracovnom kolektíve) podieľala aj na jej vykonávaní. Revízia knižničných fondov v Univerzitetnej knižnici nadobudla sústavný charakter. Jej prvý cyklus sa začal roku 1955 a zahrnoval revíziu fondov od vzniku knižnice po rok 1954 podľa prírastkových zoznamov (tzv. talónovým systémom). Druhý cyklus sa začal roku 1964 a zahrnoval revíziu fondov od vzniku knižnice do roku 1965 podľa tzv. repozitného katalógu (miestnych zoznamov). Tretí cyklus sa začal roku 1974 a jeho náplňou sa stala revízia najnovších častí fondov podľa miestnych zoznamov; každoročne sa malo zrevidovať 150 tisíc zväzkov (knižničných jednotiek). Revíziou sa mali zistiť chýbajúce knižničné jednotky, odstrániť prípadné nedostatky (napr. nesprávne uloženie) a pripraviť podklady na vyradenie z fondov (poškodené dokumenty, zastaraná literatúra, nadbytočné multiplikáty a pod.)

Pri začatí druhého cyklu revízie sa úloha E. Lučeničovej rozšírila. Za jej priebeh a realizáciu zodpovedala už ako vedúca vyššieho, samostatného organizačného útvaru, ktorého sa pracovisko revízie stalo súčasťou: k 1. aprílu 1964 bola vymenovaná za vedúcu novozriadeného oddelenia knižničných fondov. Oddelenie vzniklo v rámci reorganizácie, ktorá nadväzovala na prijatie prvého samostatného štatútu Univerzitetnej knižnice a mala zabezpečiť plnenie široko vymedzených štatutárnych úloh knižnice.

Široko boli vymedzené aj úlohy oddelenia knižničných fondov: pomerne výstižne to vyjadrujú názvy úsekov, na ktoré sa členilo: úsek knižničných skladov, revízie fondov, repozitného katalógu, knihárskej dielne, konzervátorskej dielne. Oddelenie začínalo svoju činnosť so 16 pracovníkmi, do roku 1979 ich počet vzrástol na 47. Viesť takéto oddelenie bola úloha neľahká. Pritom popri praktickej organizačnej a riadiacej práci súčasťou pracovných úloh E. Lučeničovej boli aj takpovediac jej osobné úlohy (napr. tvorba koncepčných a zásadných materiálov, tvorba pracovných postupov a i.).

Svoje úlohy vedúcej oddelenia knižničných fondov E. Lučeničová zvládala veľmi dobre; vyplýva to z jej periodických pracovných hodnotení i z výsledkov, premietajúcich sa vo výročných správach Univerzitetnej knižnice. V jej pracovných hodnoteniach napr. čítame: „Obetavo pristupuje k riešeniu každodenných, nie ľahkých kádrových problémov. V oddelení má väčšinou manuálnych pracovníkov, často bez predchádzajúcej kvalifikácie. Vzhľadom na pracovné zaťaženie a vekovú hranicu pracovníkov, musí sústavne riešiť problémy vzniklé neprítomnosťou pracovníkov pre chorobu ako aj častejšou fluktuáciou“ (1972). „Svojimi skúsenosťami a odbornou erudíciou pomáha spolupracovníkom v celej knižnici pri riešení konkrétnych problémov a úloh. Odovzdáva ich aj študentom na praxi a pracovníkom iných knižníc. Má dobré organizačné, riadiace i koncepčné schopnosti, na podriadených pracovníkov je prísna a vyžaduje dôsledné plnenie uložených úloh. Prácu

plánuje s prehľadom a so zmyslom pre reálne možnosti. Mimoriadne úlohy osobne zabezpečuje“ (1976).

O tom, že sa E. Lučeničová na náročnom poste vedúcej oddelenia knižničných fondov dobre osvedčila, svedčí jej navrhnutie na rezortné vyznamenanie Zaslúžilý pracovník kultúry a udelenie tohto vyznamenania v roku 1969. Roku 1979 jej riaditeľ Univerzitnej knižnice udelil Čestné uznanie za dlhoročnú prácu.

V tom istom roku E. Lučeničová ukončila svoju činnú službu a odišla do dôchodku. Pri tejto príležitosti požiadala o uvoľnenie z funkcie vedúcej oddelenia knižničných fondov. Ako emeritná pracovníčka sa vrátila do úseku revízie fondov a pracovala tam ešte nasledujúcich päť rokov. Ťažisko jej pracovných úloh bolo zakotvené v oblasti vyradovania dokumentov z knižničného fondu. Zásady vyradovania zastaranej a duplicitnej literatúry z fondov Univerzitnej knižnice vypracovala v rovnomennom materiáli ešte v roku 1976.

Emília Lučeničová patrí medzi tých pracovníkov Univerzitnej knižnice v Bratislave, ktorí s knižnicou spojili prakticky celý svoj pracovno-profesijný život. Pre túto knižnicu odvieďa veľa užitočnej práce na všetkých pracoviskách, ktorými v knižnici prešla, najmä však v oblasti práce s knižničnými fondmi, kde sa vypracovala na uznávanú odborníčku. Tí, ktorí ju poznali osobne, si ju pamätajú ako vedúcu pracovníčku, ktorá sa tešila úcte a neformálnej autorite, ako príjemnú kolegyňu a spolupracovníčku a ako dobrého človeka.

S úctou si pripomíname jej osobnosť a prácu.

Bibliografia prác E. Lučeničovej a literatúry o nej **Práce E. Lučeničovej**

1. O revízii knižničných fondov v Univerzitnej knižnici v Bratislave. – In: *Knihovník*. – Roč. 10, č. 7 (1965), s. 208 – 211.
2. Fondy Univerzitnej knižnice a ich ochrana. – In: *Univerzitná knižnica v Bratislave 1965-1968*. – Bratislava : Obzor, 1970. – S. 69 – 72.
3. Ochrana, revízia a vyradovanie knižničných fondov Univerzitnej knižnice. In: *Univerzitná knižnica v Bratislave 1969 – 1979 : zborník z príležitosti 60. výročia*. – Bratislava : Univerzitná knižnica, 1980. – s. 93 – 97.
4. Tiché zamyslenie pre slávnosť. – In: *Nová cesta*. – Roč. 5, č. 4 (1983), s. 19.

5. Z lásky ku knihám : o vzniku a práci slovenského oddelenia Univerzitetnej knižnice. – In: *Republika*. – Roč. 1, č. 220 (18. 12. 1993), s. 9.
6. Spomienky na prácu v Univerzitetnej knižnici a na Bibliografický ústav. – In: *Pocť bibliografom Univerzitetnej knižnice v Bratislave : zborník*. – Bratislava : Univerzitná knižnica, 2000. – S. 87 – 90.

O E. Lučeničovej

7. J.D. [=DEBNÁR, Ján]: Upísaná knihám. In: *Večerník*. – 18. 2. 1977, s. 5.
8. Zoznam knižničných pracovníkov vyznamenaných diplomom Ministerstva kultúry SSR ... In: *Zväzový bulletin*. – Roč. 9, č. 1/2 (1978), s. 54 – 55.
9. V druhom polroku 1980 sa dožívajú ... – In: *Zväzový bulletin*. Roč. 11, č. 3 (1980), s. 45 – 46. – (Životné jubileum 60 rokov).
10. Lučeničová, Emília. – In: ECKER, Juraj: *Univerzitná knižnica v Bratislave 1561 – 1980 : bibliografia monografií a príspevkov v tlači*. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1981. – S. 492.
11. Lučeničová, Emília. – In: ECKER, Juraj: *Univerzitná knižnica v Bratislave 1981 – 1985 : bibliografia monografií a príspevkov v tlači*. – Bratislava : Univerzitná knižnica, 1986. – S. 151.
12. Významní pracovníci Univerzitetnej knižnice. – In: ECKER, Juraj: *Dejiny Univerzitetnej knižnice v Bratislave 1919 – 1985*. – Bratislava : Univerzitná knižnica, 1994. – S. 196 – 202.

Ďalšie citované a použité pramene

13. OCHODNICKÝ, Pavol: Univerzitná knižnica v rokoch 1939 – 1945. – In: *Univerzitná knižnica v Bratislave 1914 – 1919 – 1959*. – Martin : Matica slovenská, 1959. – S. 39 – 44.
14. ŠTEFANOVIČOVÁ, Mária: Reorganizácia práce v Univerzitetnej knižnici roku 1953. In: *Univerzitná knižnica v Bratislave 1914 – 1919 – 1959*. – Martin : Matica slovenská, 1959. – S. 77 – 93.
15. Personálna dokumentácia Emílie Lučeničovej. – *Archív Univerzitetnej knižnice v Bratislave*.

Mgr. Kamila Fircáková

PODUJATIA USKUTOČNENÉ V UNIVERZITNEJ KNIŽNICI V BRATISLAVE v 2. polroku 2012

28. 6. – 24. 8. 2012

SOCHA A OBJEKT XVII

Expozície v rámci XVII. ročníka medzinárodnej výstavy

Stefan Nilsson (DK), Rikke Ravn Sørensen (DK), Ľubo Mikle (SK)

Usporiadatelia: Agentúra Artlines, Mestská časť Bratislava – Staré Mesto

Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum

JÚL

17. 7. 2012

ZÁHRADA

Hovory o kultúre a kriku doby. Časť devätnásta

Téma: **identiTY**

Hostia: Agda Bavi Pain, spisovateľ; Jakub Ursiny, hudobník; Valér Miko, hudobník

Koncepcia a moderovanie: Peter Michalík, Zuzana Tkáčiková

Súčasťou podujatia bola ochutnávka čajov v podaní čajmajstrov

z literárnej čajovne Avra Kehdabra

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra Slovkoncert

19. 7. 2012

SALÓN U LISZTA

Bratislavčanka z Pearl Harbor

Päťdesiata piata časť programového projektu venovaná spomienke na japonský útok na americkú základňu

Hostia: Eva Strelka Jenkins (USA), plukovníčka US Air Force, veliteľka 692. pluku Spravodajstva a výskumu v Pearl Harbor – Hickam;

Ján Mokoš (SK), stíhací pilot, primátor mesta Vysoké Tatry;

Kamila Strelková (USA, SK), podnikateľka, spisovateľka;

Radomír Orlita (SK), letecký pedagóg, akrobat, svetový rekordér

Hudobný hosť: Marcella Molnárová

Hostiteľ večera: Stanislav Bachleda, publicista

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA

20. 7. 2012

GREGORIAN MEDITATIONS

2. ročník medzinárodného hudobného projektu **Schola Gregoriana Pragensis (CZ)**

Večer s jedným z najvýznamnejších svetových súborov stredovekej duchovnej hudby.

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra Yksa

21. 7. 2012

GREGORIAN MEDITATIONS

2. ročník medzinárodného hudobného projektu **Vox Gotica (A)**

Monofonické chorály a fascinujúce polyfónie v interpretácii súboru z Wiener Innenstadt

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra Yksa

22. 7. 2012

GREGORIAN MEDITATIONS

2. ročník medzinárodného hudobného projektu **Schola Gregoriana Bratislavensis (SK)**

Najstaršie hudobné skladby zachované na Slovensku v atmosfére stredovekej mystiky

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra Yksa

27. 7. 2012

LETNÉ LITERÁRNE LÁSKANIE

4. ročník programového projektu **Vilhan číta Villona**

Balady-nebalady François Villona, prekliateho básnika stredoveku, očami režiséra Petra Vilhana

Účinkovali: Dana Košická, Peter Vilhan, Jozef Haluza

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA

28. 7. 2012

LETNÉ LITERÁRNE LÁSKANIE

4. ročník programového projektu **Uhlár číta Bukowského**

Vztýčenia, vypudenia, výstavy a ďalšie príbehy obyčajného šialenstva očami dirty old man terrible slovenského divadla Blaha Uhlára

Účinkovali: Lýdia Petrušová, Braňo Mosný, Peter Tilajčík, Blaho Uhlár

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA

29. 7. 2012

LETNÉ LITERÁRNE LÁSKANIE

4. ročník programového projektu **Sadílek číta Puškina**

Posedenie pri samovare s Alexandrom Sergejevičom Puškinom
a režisérom Vladimírom Sadílkom

Komponované čítanie z balady „Cigáni“

Účinkovali: Michal Spišák, Veronika Danišová, Judita Sadíleková,
Štefan Lukáš, Tibor Lovas, Adriana Pinková, Ladislav Cmorej,
Vladimír Sadílek

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne
centrum, Umelecká agentúra ABA

AUGUST

3. 8. 2012

ŠANSON.cz – ŠANSÓN.sk

6. ročník medzinárodného hudobného projektu

Věra Wajсарová (CZ)

Životy a sny v priestore medzi Áno a Nie

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne
centrum, Umelecká agentúra Yksa

4. 8. 2012

ŠANSON.cz – ŠANSÓN.sk

6. ročník medzinárodného hudobného projektu

Andrea Zimányiová (SK) & Margot

Najvýraznejší talent novodobého slovenského šansónu

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne
centrum, Umelecká agentúra Yksa

5. 8. 2012

ŠANSON.cz – ŠANSÓN.sk

6. ročník medzinárodného hudobného projektu

Jana Věbrová (CZ)

Nežná i drsná víla z veterného mlyna

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne
centrum, Umelecká agentúra Yksa

14. 8. 2012

ZÁHRADA

Hovory o kultúre a kriku doby. Časť dvadsiata

Téma: **HUMOR**

Hostia: Daniela Kapitáňová, spisovateľka; Tomáš Janovic, spisovateľ

Koncepcia a moderovanie: Peter Michalík, Zuzana Tkáčiková

Súčasťou podujatia bola ochutnávka čajov v podaní čajmajstrov z literárnej čajovne Avra Kehdabra

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra Slovkoncert

30. 8. 2012

SALÓN U LISZTA

Starosti a radosti slovenských miest a obcí

Päťdesiata šiesta časť programového projektu

Hostia: Jozef Dvonč, predseda Združenia miest a obcí Slovenska, primátor Nitry; Michal Sýkora, prvý podpredseda Združenia miest a obcí Slovenska, starosta Štrby; Lubomír Paulovič, herec, režisér, bývalý starosta Prašíc

Hostiteľ večera: Stanislav Bachleda, publicista

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA

SEPTEMBER

3. 9. 2012

READING GROUP

Diskusia o knihe švédskeho spisovateľa Stiega Larssona The Girl with the Dragon Tattoo

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave – Britské centrum

4. 9. 2012

ZÁHRADA

Hovory o kultúre a kriku doby. Časť dvadsiata prvá

Téma: **Obraz ako odkaz**

Od albumov k sociálnym sieťam

Prečo máme chuť všetko dokumentovať a zverejňovať?

Hostia: Ivan Ježík, lektor, scenárista a manažér; Lukáš Kodoň, šéfredaktor TV Sme; Dominika Horáková, fotografka

Hudobný hosť: Dano Heriban

Koncepcia a moderovanie: Zuzana Tkáčiková, Peter Michalík

Súčasťou podujatia bola ochutnávka čajov v podaní čajmajstrov z literárnej čajovne Avra Kehdabra

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra Slovkoncert

5. 9. 2012

BZOVÍK

Prezentácia jubilejného zborníka na počesť historika, pedagóga a knihovníka Jána Hnilicu

Usporiadateľ: Občianske združenie Libri Historiae

11. 9. 2012

ZAHRANIČNÉ E-KNIHY A SLOVENSKÉ KNIŽNICE

Seminár

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Slovart G.T.G., s.r.o.

11. 9. – 5. 10. 2012

BANALITA A NOBLESA

Medzinárodná výstava textilnej miniatúry

14. ročník výberovej prehliadky maloformátových objektov

Usporiadateľ: Slovenské združenie textilných výtvarníkov TXT,

Univerzitná knižnica v Bratislave

14. 9. 2012

ZBOROVÝ KONCERT

Sängerschor (daco:r) Austria

Koncert pri príležitosti vernisáže Edith Platzl, členky zboru, v Galérii X

Usporiadateľ: Občianske združenie Galéria X

24. 9. 2012

GUSTAV KLIMT, PRIEKOPNÍK MODERNY

Kartengrüsse – Pozdravy z pohľadníc Gustava Klimta

Súčasťou výstavy bolo čítanie pohľadníc, ktoré písal Gustav Klimt

Účinkovala: Jovita Dermota, rakúska herečka

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Rakúska knižnica,
Rakúske kultúrne fórum

25. 9. 2012

VOĽBY V USA OČAMI HOLLYWOODU

Cyklus amerických filmov s tematikou volieb

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Info USA,

Veľvyslanectvo Spojených štátov amerických v Slovenskej republike

26. 9. 2012

**S PAVLOM DVOŘÁKOM PO STOPÁCH DÁVNEJ MINULOSTI
BRATISLAVY**

Dejiny Bratislavy od najstarších čias do roku 1291

Prvá časť nového cyklu prednášok o histórii Bratislavy s významným slovenským historikom

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO

26. 9. 2012

POETISCHE BRÜCKE

Sidonia Binder a Etela Farkašová. Čítanie z tvorby

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Rakúska knižnica,
Rakúske kultúrne fórum v Bratislave

27. 9. 2012

HISTORIA MAGISTRA ...

Svetlá a tiene stredoveku. Bol naozaj taký temný?

Štvrté stretnutie s pracovníkmi Historického ústavu SAV

Hostia: Žofia Lysá, Ján Steinhübel, Pavol Hudáček

Moderátori: Ján Lukačka, Martin Štefánik

Usporiadatelia: Historický ústav Slovenskej akadémie vied, Univerzitná knižnica v Bratislave

28. 9. 2012

Gustáv Murín: SVET JE MALÝ – THE WORLD IS SMALL

Prezentácia unikátnej bilingválnej zbierky cestovných príbehov renomovaného autora s ilustráciami Mariána Vaneka

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave

OKTÓBER

2. 10., 9. 10., 16. 10., 23. 10., 30. 10. 2012

VOEBY V USA OČAMI HOLLYWOODU

Cyklus amerických filmov s tematikou volieb

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Info USA,

Veľvyslanectvo Spojených štátov amerických v Slovenskej republike

5. 10. – 20. 10. 2012

KOŠICE OČAMI DIPLOMATOV

Výstava fotografií dvanástich diplomatov akreditovaných v Bratislave

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Diplomatický klub zástupcov veľvyslancov v Bratislave

8. 10. 2012

SLOVENSKÉ BEZPEČNOSTNÉ FÓRUM 2012

Konferencia o aktuálnych otázkach zahraničnej a bezpečnostnej politiky Slovenskej republiky

Usporiadatelia: Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky,

Univerzitná knižnica v Bratislave – Depozitná knižnica NATO,

Euroatlantické centrum

Súčasťou podujatia bolo otvorenie výstavy „Slovensko v operáciách medzinárodného krízového manažmentu“

11. 10. 2012

JOSEF HASLINGER: JÁCHYMOV

Prezentácia knihy rakúskeho spisovateľa o tragickom osude legendárneho československého brankára Bohumila „Bóži“ Modrého

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Rakúska knižnica, Rakúske kultúrne fórum

11. 10. – 31. 10. 2012

OKNO ZA OKNOM, OČKO ZA OČKOM

Profilová výstava výtvarníčky, režisérky animovaných filmov a ilustrátorky

Blanky Šperkovej

Usporiadateľ: Bibiana, Medzinárodný dom umenia pre deti

15. 10. 2012

VIAC ŠŤASTIA, ZDRAVIA, HOJNOSTI A RADOSTI V ŽIVOTE

Prednáška o etikoterapii ako významnej súčasti hľadania duchovných príčin chorôb

Prednášal: Vladimír Červenák

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO, ADVAITA, s.r.o.

17. 10. 2012

SPOLUPRÁCA PRE ROZVOJ

Prezentácia úspešných partnerstiev mimovládnych organizácií, akademických, verejných inštitúcií a podnikateľského sektora, realizujúcich projekty v rozvojových krajinách

Usporiadateľ: Platforma mimovládnych rozvojových organizácií

25. 10. 2012

SALÓN U LISZTA

Očami dvoch generácií

Päťdesiata siedma časť programového projektu, venovaná 94. výročiu vzniku Československej republiky

Hostia: Ladislav Ballek, spisovateľ, bývalý veľvyslanec Slovenskej republiky v Českej republike; Rudolf Chmel, spisovateľ, diplomat; Rastislav Ballek, dramaturg a režisér; Irma Chmelová, podnikateľka; Alexander Jablok, huslista

Hostiteľ večera: Stanislav Bachleda, publicista

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA

31. 10. 2012

**S PAVLOM DVOŘÁKOM PO STOPÁCH DÁVNEJ MINULOSTI
BRATISLAVY**

Nešťastná hviezda kráľa Holca

Dobrodružný príbeh (aj) o tom, ako sa Bratislava mala stať hlavným mestom cisárstva a o nešťastných okolnostiach, ktoré to prekazili

Druhá časť nového cyklu prednášok o histórii Bratislavy s významným slovenským historikom, publicistom a scenáristom

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO

NOVEMBER

29. 10. – 23. 11. 2012

PEVNÍ VO VERNOSTI

Výstava o histórii 71. „drotárskeho“ pešieho pluku rakúsko-uhorskej armády, v ktorom slúžili slovenskí vojaci z Trenčianskej, Oravskej, Turčianskej a Liptovskej stolice

Usporiadatelia: Nadácia Svätého Archanjela Michala, Univerzitná knižnica v Bratislave, Trenčianske múzeum, Vojenský historický ústav

3. 11. – 30. 11. 2012

FRAME 11

Výstava víťazných fotografií z medzinárodnej súťaže profesionálnych fotografov a adeptov fotografie z krajín V4

Výstava sa uskutočnila v rámci 22. ročníka Mesiaca fotografie

Kurátori: Ondřej Žiška (CZ), Dana Pololániková (CZ)

Usporiadatelia: Občianske združenie FoToFo, Stredoeurópsky dom fotografie, MIMO – združenie pre presahy fotografie, Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum

Podujatie bolo súčasťou Európskeho Mesiaca fotografie

(Paríž, Viedeň, Berlín, Rím, Moskva, Luxemburg, Bratislava)

5. 11. 2012

TÝŽDEŇ VEDY A TECHNIKY NA SLOVENSKU

Stretnutie a diskusia s nositeľkou ceny Eгона Ervína Kische Katarínou Hradskou a Jozefom Leikertom

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Slovenská akadémia vied – Historický ústav

5. 11. 2012

READING GROUP

Diskusia o knihe írskoho spisovateľa Sebastiana Barryho *A long long Way*
Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Britské centrum

8. 11. 2012

MUCHA QUARTET

Koncert pri príležitosti nedožitých osemdesiatych narodenín Ilju Zeljenku
Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – hudobný kabinet,
Vysoká škola múzických umení Bratislava

13. 11. 2012

ZÁHRADA

Hovory o kultúre a kriku doby. Časť dvadsiata druhá

Téma: **Hlavou múr neprerazíš**

Hostia: Gabriela Binderová, výtvarníčka a výtvarná pedagogička; Tomáš Rafa, filmár a artaktivista; Peter Pollák, splnomocnenec vlády SR pre rómske komunity

Hudobní hostia: Marcel Vén, Lukáš Vosátko

Koncepcia a moderovanie: Zuzana Tkáčiková, Martin Turčan

Súčasťou podujatia bola ochutnávka čajov v podaní čajmajstrov z literárnej čajovne Avra Kehdabra

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Rozhlas a televízia Slovenska – Rádio Devín, Umelecká agentúra Slovkoncert

15. 11. 2012

MÚDROŠŤ NEPOZNÁ HRANICE

Prednáška Kamily Polákovej-Hermannovej o úlohe filozofie v dejinách ľudstva a jej veľkých osobnostiach od starovekého Egypta cez Indiu, Čínu, Grécko a Rím až po súčasnosť

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO, Kultúrna asociácia Nová Akropolis

19. 11. 2012

PREZIDENTSKÉ VOĽBY V USA: ZAHRANIČNÁ POLITIKA A DIPLOMACIA

Diskusia s americkým veľvyslancom na Slovensku, pánom Theodoreom Sedgwickom

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – InfoUSA,
Veľvyslanectvo Spojených štátov amerických v Slovenskej republike

21. 11. 2012

**S PAVLOM DVOŘÁKOM PO STOPÁCH DÁVNEJ MINULOSTI
BRATISLAVY**

Bratislava – čas tureckých vojen

Od bratislavských korunovácií po tureckú porážku pod Viedňou
a návštevu ruského cára Petra Veľkého v Bratislave

Tretia časť cyklu prednášok o histórii Bratislavy s významným slovenským
historikom, publicistom a scenáristom

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumen-
tačné stredisko UNESCO

25. 11. 2012

Adriena & Friends

Recitál Adrieny Bartošovej, prvej dámy slovenského jazzu

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne
centrum, Umelecká agentúra Yksa

26. 11. 2012

**PREZIDENTSKÉ VOĽBY V USA: ZAHRANIČNÁ POLITIKA
A DIPLOMACIA**

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Veľvyslanectvo Spojených
štátov amerických v Slovenskej republike

VIANOČNÉ PASTORÁLE

2. ročník multižánrového programového projektu
(štyri predvianočné stretnutia počas štyroch nediel')

29. 11. 2012

HISTORIA MAGISTRA ...

**Medzivojnové Slovensko v Československej republike
a nepokojná Európa**

Piate stretnutie s pracovníkmi Historického ústavu SAV

Hostia: Ľubica Kázmerová, Alena Bartlová, Jaroslava Roguľová,
Valerián Bystrický, Milan Zemko

Moderátorka: Bohumila Ferenčuhová

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Historický ústav Sloven-
skej akadémie vied

DECEMBER

VIANOČNÉ PASTORÁLE

2. ročník multižánrového programového projektu
(štyri predvianočné stretnutia počas štyroch nediel)

2. 12. 2012

Vinšujeme vám ...

Neopakovateľná atmosféra tradičných slovenských Vianoc
v interpretácii členov Slovenského ľudového umeleckého kolektívu
Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne
centrum, Umelecká agentúra Yksa

3. 12. – 4. 12. 2012

KONFERENCIA PRIDRUŽENÝCH ŠKÔL UNESCO V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Výročné stretnutie predstaviteľov Pridružených škôl UNESCO v SR s odbor-
ným programom

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a doku-
mentačné stredisko UNESCO, Slovenská komisia pre UNESCO, poradný
orgán Vlády SR a NR SR, Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej
republiky

5. 12. – 20. 12. 2012

JÁN AMOS KOMENSKÝ A HOLANDSKO

Výstava exlibrisov zo zbierky Múzea J. A. Komenského v Naardene
Po vernisáži sa uskutočnila prednáška Hansa van der Lindena, riaditeľa
Múzea J. A. Komenského v Naardene

Usporiadatelia: Veľvyslanectvo Holandského kráľovstva v Slovenskej
republike, Comenius Museum Naarden, Univerzitná knižnica v Bratislave

5. 12. 2012

HOVORÍME O POCITOCH

Diskusia o hľadani nádeje v zložitých životných situáciách
Videoprezentácia činnosti Poradenského centra, predstavenie kurzu, čítanie
eseje

Hostia: Daniela Bachoríková, Veronika Trulíková

Usporiadateľ: Plamienok, n.o.

VIANOČNÉ PASTORÁLE

2. ročník multižánrového programového projektu
(štyri predvianočné stretnutia počas štyroch nediel')

9. 12. 2012

Z celej svojej duše

Multižánrový večer so speváčkou Janou Orlickou, charizmatickou osobnosťou slovenskej kultúry

Najkrajšie modlitby v aramejskom, hebrejskom, arabskom a sefardskom jazyku

Účinkovali: Ondřej Kabrna (CZ) akordeón, Milan Kašuba (CZ) gitara, Petr Kořínek (CZ) kontrabas, Vítezslav Vavrda (CZ) bicie

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra Yksa

10. 12. 2012

NOMEN OMEN

Desiata časť programového projektu **Quo vado, Domine? Kam kráčam, Pane?**

Publicistický večer o **Jozefovi Tisovi**, prezidentovi, katolíckom kňazovi, jednej z najkontroverznejších postáv novodobých slovenských dejín

Účastníci diskusie: Miroslav Kocúr, teológ, publicista, pedagóg; Milan Zemko, historik; Bohunka Koklesová, kunsthistorička; Anton Hruboň, historik a ďalší poprední slovenskí historici

Moderátor: Juraj Hrabko

Dramaturgická spolupráca: Róbert Kotian

Hudobní hostia: Jozef Lupták (violončelo), Boris Lenko (akordeón)

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra YKSA

11. 12. 2012

Prednáška

Mgr. Martina Daranski: Zahleland I., ein Projekt zur frühe mathematische Bildung für Kindergartenpädagoginnen.

Akcia zameraná na vzdelávanie pedagógov, organizovaná UKB – Rakúskou knižnicou v spolupráci s Rakúskym kultúrnym fórom

12. 12. 2012

ETNOFILM ČADCA 2012

Pofestivalová prehliadka najúspešnejších filmov zo 17. ročníka medzinárodného filmového festivalu

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Depozitná knižnica NATO, Kysucké kultúrne stredisko Čadca

13. 12. 2012

SALÓN U LISZTA

Umenie dávať je dar

Päťdesiata ôsma časť programového projektu

Hostia: Jozef Sikela, predseda správnej rady Nadácie Slovenskej sporiteľne;

Jana Karelová, riaditeľka Občianskeho združenia Človek v ohrození;

Mužská spevácka skupina Rodokmeň

Hostiteľ večera: Stanislav Bachleda, publicista

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA

15. 12. – 31. 12. 2012

Výstava

Výstava kníh pri príležitosti stého výročia narodenia rakúskeho spisovateľa ukrajinského pôvodu Juru Soyfera

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Rakúska knižnica

VIANOČNÉ PASTORÁLE

2. ročník multižánrového programového projektu
(štyri predvianočné stretnutia počas štyroch nediel')

16. 12. 2012

Tempus

Vianočný koncert miešaného speváckeho zboru

Host: Komorný orchester Sinfonietta Bratislava

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra Yksa

Marcel Šustek

Názov: **BULLETIN UNIVERZITNEJ KNIŽNICE
V BRATISLAVE č. 2/2012**

Vydala: Univerzitná knižnica v Bratislave

Zodpovedný redaktor: Mgr. Tatiana Popová

Redakčná rada: Mgr. Mária Džavíková, Mgr. Kamila Fircáková,
PhDr. Dagmar Kleinová, Mgr. Tatiana Popová,
PhDr. Lýdia Sedláčková

Jazykový redaktor: PhDr. Júlia Dvorská

Rok vydania: 2012

Tlač: Univerzitná knižnica v Bratislave